MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Rambla del Centre, 19 - Tel. 23118 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any VII. Núm. 324 - Barcelona, dijous, 2 de maig de 1935

Des de dimarts, dia 7, es podran adquirir localitats per a la representació de

"PERQUE DEMA SURTI EL SOL"

d'ANGEL FERRAN, que organitza «Mirador»

EL DIA 14 AL POLIORAMA

«Mirador» emprèn la representació d'una obra teatral

Els nostres lectors saben que en els seus sis anys llargs d'existència, MIRADOR ha procurat desenrotllar una acció al costat de la publicació del setmanari que vingués a completar, en certa manera, les activitats d'aquest. No és pas que aquesta actuació nostra hagi estat ni tan intensa ni tan vasta com calia, ni tan sols com hauríem desitjat nosaltres. Però bé podem dir, en descàrrec nostre, que si no hem fet més ha estat perquè les circumstàncies no s'hi han prestat. De totes maneres, els nostres lectors no ens poden pas retreure que hàgim promès i no ho hàgim dut a terme. Ens hem abstingut de fer promeses si no sabíem per endavant que les podíem complir. Per això moltes idees que acariciem i molts projectes que hem estudiat no han estat ni tan sols anunciats, no ja com a probables, sinó tan sols ni com a possibles, preferint no parlar-ne fins que es trobin a punt d'ésser realitzats amb la consciència amb què hem volgut fer sempre les nostres coses.

D'aquestes activitats de MIRADOR, la més vistent i la que més ressò ha tingut, perquè ha estat la més intensa i la realitzada amb major continuïtat, fou l'organització de sessions especials de cinema. Els nostres lectors saben prou bé quina influència considerable tingueren aquestes sessions i la quantitat de coses noves i remarcables fou possible de conèixer gràcies a elles. Saben també per què hem deixat de fer-ne, almenys d'una manera regular i continuada, reservant-nos però, si es dóna el cas, la presentació d'algun film que pugui, al nostre entendre, inscriure's sense desmerèixer en la línia de les nostres sessions. Deixàrem les organitzacions de cinema en ple èxit, després d'haver creat un públic i haver tingut nombrosos imitadors.

Organitzàrem també una exposició d'art, dedicada a cent anys de retrat femení en la pintura catalana, de la qual estem orgullosos i que adquirí un interès extraordinari ja que permeté de conèixer un bon nombre d'obres difícils de veure i encara més de trobar juntes, i que, complementada amb l'edició d'un catàleg enriquit amb biografies i abundantment illustrat, ha constituït una aportació d'un cert pes a la història del nostre art.

No era la nostra intenció, en organitzar aquesta exposició de pintura, que restés com un fet isolat, sense relligar a altres del mateix ordre. Tenim el propòsit de fer encara alguna cosa més en aquest ordre, però, fidels al principi de conducta expressat abans, de no anunciar res de concret fins que la seva realització sigui immediata, no ens estendrem més sobre aquest punt, tot esperant amb més ganes que ningú, l'oportunitat de poder continuar amb el mateix encert amb què començà, una activitat que no té altres mòbils que les satisfaccions purament morals i els goigs estrictament espirituals.

En canvi, podem parlar avui als nostres lectors de l'entrada de MIRADOR en un camp que fins ara no havíem cultivat encara: el de les organitzacions teatrals. Com a projecte, figurava temps ha en aquella llista d'activitats que tota persona, individual o collectiva, es proposa i que sovint no compleix o no pot complir.

Moltes raons ens han impedit de no realitzar més aviat cap propòsit d'aquest ordre. No cal que expliquem, perquè són prou evidents, les majors dificultats que representa l'organització d'una sessió teatral comparada, per triar un exemple dintre el mateix ram dels espectacles, amb la d'una de cinema. Són en més nombre i més variats els elements amb què cal comptar, i les mateixes condicions d'una representació teatral fan més difícils de vèncer les dificultats que es presenten.

D'altra banda, malgrat la quantia de la producció teatral, costa de trobar una obra que s'adigui prou amb les condicions que ha de reunir per a ésser objecte d'una representació que hem de suposar, en principi, que serà única.

Són doncs de dues menes les dificultats amb què es topa: materials i literàries. Però ens hauríem fet retret tota la vida de no intentar alguna cosa en l'ordre del teatre, que és un dels aspectes de la vida catalana més desgraciats, sobre el qual es parla molt i es vessa molta tinta, sense que el seu mal trobi remei.

No tenim pas la pretensió que nosaltres li portem cap remei. De la crisi del teatre se'n parla a tot el món i no sembla que enlloc s'hagi pogut adobar. Menys encara s'ha d'adobar ací, degut a un seguit de circumstàncies que no és aquest el lloc de detallar-les ni ara l'hora de parlar-ne.

Però tant si la crisi és d'autors, com d'actors, com de públic, això no vol dir que de tant en tant no valgui la pena de fer una provatura quan s'ha trobat un autor — o almenys una obra —, uns actors entusiastes i conscienciosos, i es vol provar si es troba un públic que una vegada si més no estigui disposat a encarar-se amb una obra que per la seva excepcionalitat arrisca de quedar-se condemnada a no ésser mai objecte de representació.

Aquest és el cas de *Perquè demà surti el sol*, d'Angel Ferran, que MIRADOR presentarà al Poliorama la nit del dimarts 14 del mes corrent.

No volem explicar als nostres lectors res de l'obra ni de les intencions que animaren l'autor en escriure-la. En un altre lloc d'aquest mateix número trobaran alguna cosa referent a l'autor i a l'obra, i en el nostre número pròxim el mateix Angel Ferran ens parlarà de la seva farsa.

Per la nostra banda, només podem parlar de les nostres intencions, i aquestes són les de fer conèixer una obra que surt completament dels motlles que s'estilen en la nostra escena, sense que per això sigui una obra de les dites revolucionàries ni tan sols pertanyent al pretès teatre d'avantguarda. No és tampoc una obra rebarbativa ni de tesi, que vulgui demostrar, defensar o atacar res. Es tracta, naturalment, d'una obra d'alta qualitat literària i que, a més a més, aconsegueix alguna cosa que té molta importància per al públic i per a nosaltres: fa passar deliciosament l'estona. I és, també, una obra per a un públic intelligent, diguem-ho sense la més petita intenció de cap baix i interessat afalac als nostres lectors.

Ara, esperem que aquests i la crítica jutgin l'obra d'Angel Ferran i la nostra iniciativa que ha fet possible de representar-la.

Com és fàcilment comprensible, estem interessadíssims en aquesta experiència que anem a realitzar, esperant els seus resultats per a seguir, a mesura que n'hi hagi possibilitats, la nostra activitat en aquest terreny que anem a trepitjar per primera vegada i que creiem susceptible de donar bons fruits.

L'exemple d'algunes de les coses que es fan fora d'ací ens daria tema per a parlar llargament del molt que hi ha a fer encara en teatre. Naturalment, ací entre nosaltres encara hi ha molt més a fer, i part d'això no està en mans nostres ni de ningú poderho fer. Però pel referent a tot el que depengui de nosaltres, estem disposats a fer-ho per poc que trobi ressò en el públic, sense la collaboració del qual s'estavellaran tots els esforços per ben encaminats que siguin.

Es doncs a ell que apellem i d'ell que sollicitem l'ajut.

Els Dijous — Blancs

AMPIT

Tot i la seva estrenyor, la plaça es mostra avui parcellada. De bon matí, uns galifardeus s'hi han aturat amb posts, cavallets i llustrines. Mentre els uns construïen uns taulells sumaris, els altres penjaven els rètols de roba. Després, un segon grup ha fet la mateixa feina i quan les franges han estat desplegades, hom ha pogut assabentar-se que els usdefruitadors de l'àgora són els fejocistes i els comunistes.

Davant per davant, han muntat sengles parades de llibres amb la marca correspondent, àdhuc el color: blanc contra vermell. Els addictes respectius hi acuden amb una disciplina magnífica, però també amb una evident tristesa, com si els distribuïssin un pa racionat.

—Que teniu Algo *d'En Josep Maria Bartrina?—pregunta un jove, amb certa por.*

*—I ara! Si és a l'*Index!

—Bé veig per aci obres de Víctor Hugo...

—Oh, segons quines. El conciliari ja ens ha triat les que podem posar a la venda.

—Doncs doneu-me Auques i Ventalls, *de Josep Carner.*

—No ens ha pas arribat. Si voleu aquest d'En Roig i Llop...

—Voleu dir?

A l'altra banda, un xicot confiat demana:

—No tindrieu pas Ni ange ni bête, *d'André Maurois?*

—D'aquell ballàs burgès que es lloga per a fer agradable a l'aristocràcia l'hora del te?

—Tanmateix, és un esperit obert, culte.

—Sí, un bell garlaire francès, empeltat de manies britàniques.

Els dos presumptes compradors giren esquena, decebuts i s'allunyen amb mal gust a la boca. Unes quantes passes més enllà topen i entrecreuen un diàleg:

—No ereu vós el que estàveu per comprar a la parada dels fejocistes?

—Sí; i vós a la parada dels comunistes; ja us he vist.

—I què?

—Quina gent més emmotllada! Volen regimentar la cultura segons les pròpies ordenances.

—Cert; i són els que estan més ben organitzats.

On deuen anar, doncs, els homes liberals?

—Som quatre bohemis sense aixopluc; no us sembla?

—Diria que som més, però disseminats.

—I us heu fixat que els llibres que menys abundaven eren els catalans? Quan he demanat el Premi Crexells d'enguany, Les algues roges, *de Maria Teresa Vernet, s'han ruboritzat i no han sabut què contestar-me.*

—I jo he hagut de tolerar que insultessin el meu autor preferit.

—Em sembla que, en lloc d'aquestes firetes controlades, caldria una bona Biblioteca Popular.

—Fa tants anys que hi anem darrera!

—I per què no s'ha aconseguit?

—En això també hi ha un cúmul d'imponderables!

—Crisi de catalanisme...

—Digueu: crisi d'esperit de totalitat.

Els interlocutors s'han endinsat pel passeig de les acàcies. A la plaça, van passant de mà en mà Frente único proletario, La IV Internacional y la U. R. S. S., Qué quiere la izquierda comunista, La entrada del jóven en el mundo, Hacia el matrimonio...

Un periòdic celebrava així l'efemèrides: Los hombres del porvenir están de fiesta. Por muchos años.

Aquestes escenes es podien filmar, diumenge, en més d'un indret de Catalunya.

S.

MIRADOR INDISCRET

Periodista dels bons

No hem conegut cap autoritat — governador, alcalde, o el que sigui — que, parlant amb els periodistes, no els hagi advertit un dia o altre:

—Jo, senyors, sóc també periodista...

El senyor Pich i Pon no podia ésser una excepció.

En ocasió de convidar a un dinar els informadors de la Generalitat, va fer-los avinent que es tractava d'un dinar ofert per un company.

—Perquè jo, senyors — digué —, sóc també periodista.

I afegí rient:

—No com vosaltres. De periodistes n'hi ha de dues classes. Els que omplen quartilles i els que paguen. Jo sóc d'aquests darrers. De quartilles per als diaris no n'omplo, però el que és pagar... Pagant, sóc indiscutiblement, un periodista dels bons.

No hi ha hagut robatori

Salvador Perarnau ha assolit la Flor Natural als Jocs Florals de Barcelona.

El seu somni daurat de sempre ha estat convertit, per fi, en realitat.

Feia anys que Perarnau corria darrera aquest premi.

Cada vegada, en aparèixer el veredicte, cridava, indignat:

—M'han robat la Flor! Me l'han robada!

Enguany, no ha pogut cridar.

—Vaja! — li digueren els seus amics — que sigui l'enhorabona. Ja era hora que acabessin els robatoris!

—Oh, no penseu... — contestà el poeta —. No me l'han presa perquè no sabien que la poesia premiada fos meva!

De Barcelona o d'enlloc!

Quan se sap, dels Jocs Florals, qui és el poeta guanyador de la Flor, és qüestió tot seguit de conèixer qui serà Reina de la Festa.

—A qui fareu Reina, Perarnau?

—A la meva dona. L'hi tenia promès. Seràs Reina de Barcelona — li havia dit —. De Barcelona o d'enlloc!

Perarnau, alcalde

Amb la Flor Natural al damunt, Salvador Perarnau no s'entén, aquests dies, de feina. Visites a l'Ajuntament, visites al sastre... Demaneu!

A l'Ajuntament, En Ribé, per estalviar-li passos, li confià:

—Pel que fa referència a aquesta casa, no us preocupeu gens ni mica. Diumenge, vós sou l'alcalde!

En Perarnau respirà.

El test i el cactus

A la Generalitat, els companys d'oficina de Salvador Perarnau participen, com és natural, de les seves alegries i de les seves preocupacions.

De tant en tant, però, li gasten alguna petita broma.

Un matí d'aquests, un *botones* es presentà a l'oficina preguntant pel poeta.

—Perarnau — féu un funcionari —, sortiu un moment: us porten el test!

Quan, aquell mateix matí, Salvador Perarnau comunicà, compungit, als seus companys que no disposava de cap invitació per a la «gaia festa», tots el bescantaren:

—Teniu la Flor Natural i no us han donat cap invitació? A veure si resultarà, al capdavall, que en lloc de la Flor Natural us han f... un cactus!

La causa d'una agressió?

El redactor teatral d'*El Día Gráfico*, senyor Eduard Borràs, comentava l'altre dia que Manuel Brunet s'hagués ocupat de *Reina*, d'En Sagarra, a la primera plana de *La Veu de Catalunya*. El final del comentari estava escrit — no sabem per què — en francès.

«*En première page et avec coursive*», deia.

L'endemà, l'alludit redactor va ésser agredit.

Algú, que no coneixia prou bé la forma com s'havia produït l'agressió, va observar:

—Es clar!... Allò de «*et avec coursive*»... En Borràs ha estat agredit segurament per la gramàtica francesa!

La Història

Faraudo Saint-Germain, el general Faraudo, ha aconseguit per fi el retir, i, amb aquest passi a la reserva, el descans tan ben guanyat. I amb aquest descans la nova feina, tan desitjada, d'historiar. Perquè fins ara aquest home admirable gairebé no tingué lleure d'agafar la ploma. Durant la Dictadura fou mal vist perquè parlava català. Quan començà a córrer la brama que Faraudo gosava parlar català, fou un dia cridat a Capitania i severament sermonejat.

—A veure — li fou preguntat — en quina llengua parleu habitualment?

—En la que m'interpellen — respongué el nostre, que les domina totes, i encara alguna altra—. Com que a Catalunya gairebé tothom em pregunta en català, es pot dir que quasi sempre parlo així.

—Bé...! Molt bé...! I a l'Ateneu Barcelonès, aquesta cova separatista, també, eh? (Somriure humil de l'inculpat.) *Bueno, pues*: fareu bé, senyor Faraudo, de donar-vos de baixa de l'Ateneu... això no és una ordre, sabeu?, només un consell...

No cal dir si el general Faraudo s'apressà a seguir el cordial consell de la superioritat. No calia, però, perquè als pocs dies era destinat a València.

Ara Faraudo entra a l'Acadèmia de Bones Lletres. El seu discurs de recepció serà una enlluernadora revelació: les gestes de tres grans capitans que en la història de França, d'Espanya i de Catalunya mateixa apareixen com a salvadors d'aquests països en llur moment més desesperadament crític.

Una petita però elegant venjança del general Faraudo Saint-Germain.

Quin sopar!

Divendres passat, al Gran Price, tingué lloc un sopar de companyonia entre els metges i interns de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Entre uns i altres formaven un equip que no baixaria de doscents comensals. Del servei de gran restaurant que debutava aquell dia, millor serà no parlar-ne. Com sigui que entre plat i plat hi havia un intermedi de mitja hora, els estudiants amb la collaboració dels metges que anaren desmuntant de mica en mica; després vingué el clàssic episodi de la batalla de panets i acabà amb un repartiment de taronges de banda a banda de la sala, la trencadissa de plats i copes fou considerable i un dels músics que tocava una trompa molt aparatosa, va rebre en ple rostre un panet de Viena que li féu un xiribec que li durarà dies. El «sopar» va durar més de dues hores, i per l'espectador indiferent, la nit fou una veritable nit del lloro.

Per a fer gana

En aquest sopar tràgic per diversos conceptes, la llista de plats era redactada de la següent manera:

«Brou placenta amb gelatina de Wharton. Ous ectòpics «Gran Price». Peix gangrenat a la Metchnikoff. Gallina Krauròsica amb algues luètiques. Tinta Burri. Licor de Fehling. Ascites amb sifó. Gelat bacteriòfag. Regalèssia «Lacteolada».»

El pitjor és que tot això era veritat o bé ho semblava.

Eufòria radical

Prenent exemple del legislador màxim i valent-se que el senyor Pich no té un no per a ningú, els empleats municipals lerrouxistes, que dit sigui de passada són el noranta per cent dels empleats de la Casa, s'han mobilitzat per tal de crear-se situacions definitives. De resultes d'aquesta mobilització, un cop hagi passat la febrada lerrouxista que patim ara, a l'Ajuntament hi haurà més oficials primers i segons que no pas empleats subalterns. Es baten tots els rècords haguts i per haver. La feina serà pels administradors que vinguin darrera. Mentrestant, els empleats lerrouxistes que encara no han obtingut una millora en l'escalafó feien pregàries per tal que la gestora sigui nomenada l'any de la picor, completament d'acord amb els desigs del senyor Pich que no arribava a compendre la necessitat de nomenar una gestora que pugui entrebancar-li les seves activitats.

A la recerca d'un rotatiu

Després de les famoses declaracions d'En Jover i Nunell sobre el dinamisme de la Ceda barcelonina i segons les quals l'adquisició d'un diari era qüestió de poques taules, la cosa morta.

Intrigada per aquest silenci, la senyora Mònica Ibarrola de Batista preguntà el què i el com a En Torent i aquest respongué:

—*Todavía no estamos decididos si quedarnos con* La Vanguardia *o con* Las Noticias.

—*Caramba! Si que apuntáis alto! Pero a ver si, después de tanto meditar, os quedaréis con* La Aurora! — féu, tota malfiada, la meticulosa tresorera.

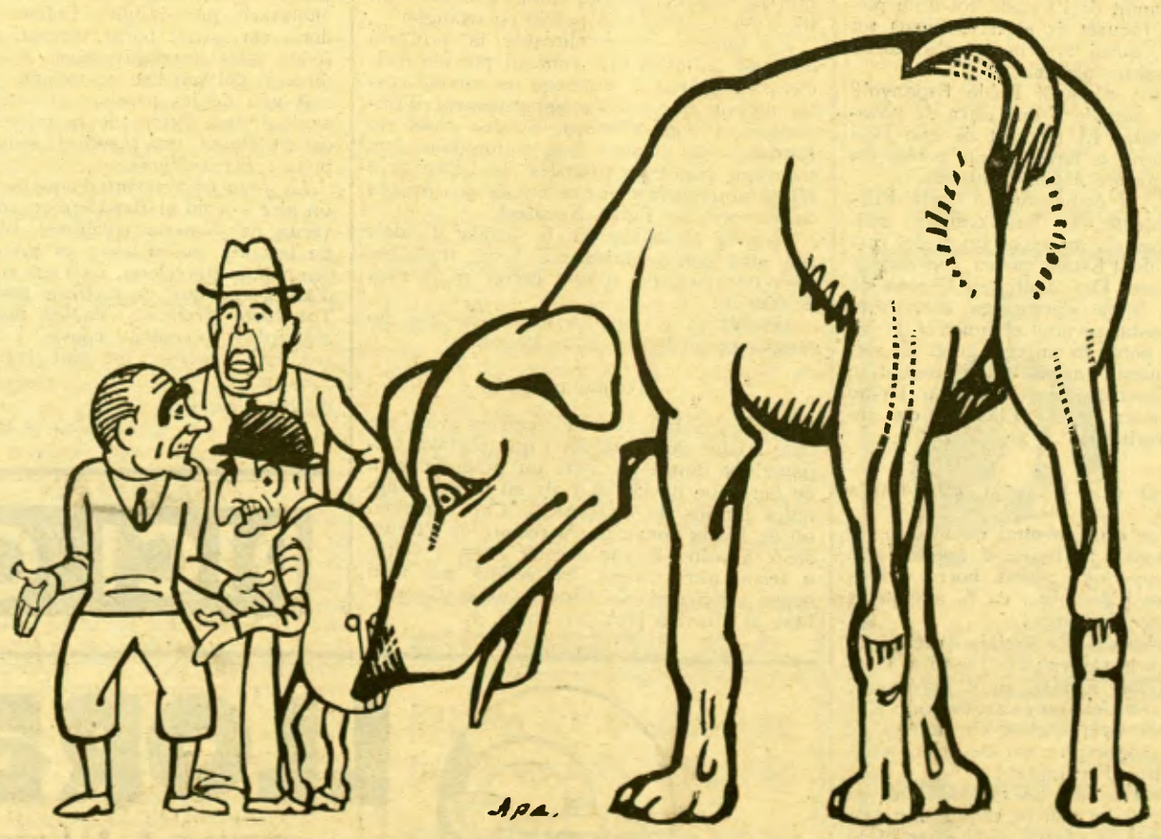

LES NOSTRES DRETES

—...cal ésser del nostre temps i veure què fan països d'Eurapa com Grècia, Portugal, Bulgária...

La collita de perles

Tenim un paper groc anunciant, per al dia 25 d'abril passat, en un saló de te d'un cafè de Sabadell, una *Conferencia Metafísica Circular a cargo del que tiene grandes pruebas de filósofo, Genaro Grau Salat.*

Ens la vàrem deixar perdre, però no podem pas passar per alt el programa.

El tema de la conferència era: *Cuarta parte del pensamiento de la meditación profunda de la leyenda del gran libro «Don Quijote de la Mancha»*, i l'esmentat paper groc inseria uns *Apartados de antes de entrar en materia de la Conferencia Circular*, alguns dels quals, com a mostra, volem reproduir per si algú que els entengui vol explicar-nos-els. Per exemple:

«El Universo primitivo ha sido la evolución de forma de la pluralidad diminutiva de las partículas

La evolución es el Universo invisible.

La causa de la evolución es el vacío absoluto de forma diminutiva.

La existencia de la evolución eterna es en sí y entre sí de la forma del Universo finito.

Los poros son las ruedas del movimiento en sí del microcosmo.

La existencia del movimiento del Universo, entre sí, va hacia el espacio infinito.

El órgano de la perfección absoluta será el vacío absoluta de «algo» primitivo.

El fin de la evolución es la muerte del principio.

El «algo» antes de ser creado por el infinito, era vacío absoluto de «algo».

El «algo» solamente ha sido creado en modelo finito porque el infinito no puede crearse a sí mismo.

El infinito es la verdad absoluta de la existencia del espacio sin principio ni fin.

Si en la evolución del satélite terrestre existiese la humanidad y nos comunicasen desde allá que uno de los más famosos luneantes ha pronunciado un importante discurso ante la asociación lunar, diciendo que el Universo pudiera ser infinito, después de todo, si el caso pudiera existir como tal, el único del planeta tierra que tiene pruebas de metafísico, que es el autor de estas líneas, no estaría conforme.»

El senyor Genaro Grau Salat avisava al final: *Se admite controversia.*

Per bé que, el que és nosaltres, no n'hi hauríem pas gosat sostenir, ens agradaria saber si l'illustre conferenciant metafísic circular va tenir controvertidors.

* * *

Posats a rebre, també hem rebut un fullet que té, per a només set pàgines de text, el següent llarguíssim títol: *Por qué es conveniente que el varón o la niña al llegar a una edad adecuada en la pubertad tenga nociones del funcionamiento y composición de su cuerpo y de las derivaciones que un desconocimiento lamentable les puede reportar.*

L'autor cursa el sisè any de batxillerat i ha dedicat la seva obra, que anirà, pel que anuncia, seguida almenys d'una altra, a un seu professor. Un altre seu professor, que ho és de l'Institut Balmes, la prologa.

El jove autor es diu Oscar-Luis Alemany i Ubach i diu coses com aquesta:

«El ser humano que por medio de sus conocimientos y estudios, se dedica a traspasar sus condiciones e ilustraciones, por la enseñanza es doblemente considerable y debe de ser más considerado: ya que en su estructurada expansión se desprende toda ambición desmesurada y solamente aspira a una retribución; que nunca llega a ser excesiva, y seguramente no retribuída, si no es por un espíritu selecto y que aquilate el valor inconmensurable de su esfuerzo.

»No existe ninguna vocación tan desprovista de ambición, ya que no sólo persigue un fin de enaltecimiento y de mayor perfección: ni en otra explotación del sentimiento, hallaremos una sinceridad más económicamente expresiva.»

Aquests professors tan aduladors del seu deixeble, ja que no li han ensenyat a escriure, el menys que podrien fer és ensenyar-lo a no escriure, que sovint és molt més útil.

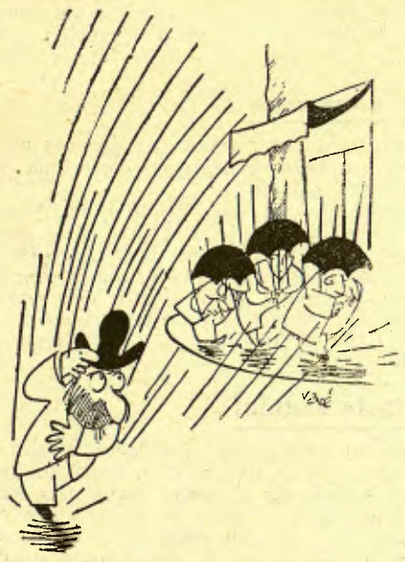

L'HOME DISTRET

—Té, no m'he recordat d'agafar un paraigua al cafè!...

(*Ric et Rac*, París)

SI ÉS ELÈCTRIC
I PER AL VOSTRE AUTOMÒBIL
ho trobareu en les millors condicions de preu i qualitat, al
GARATGE ELÈCTRIC
CARRER MOIÀ, 6 i 8 - (Aribau i Diagonal)

CASA REÑE
COPIES a màquina
CIRCULARS
amb multicopista a preus reduïdíssims
TRADUCCIONS de l'anglès i francès
MONT-SIÓ, 18, pral. - Telèf. 18053

BARRIS DE "PIONEERS"

El veritable "Poble Espanyol" de Montjuïc

AHIR I AVUI

Ja s'ha dit prou: el major encert de la passada Exposició fou el Poble Espanyol.

Tot s'ha que s'acaba. El Poble Espanyol restà un dia deshabitat, quiet i emmudit com aquelles ciutats mortes d'Extremadura exportadores de Pizarros, que avui conserven encara, gràcies al seu estat aletargat, la mateixa fesomia que en temps dels reis catòlics.

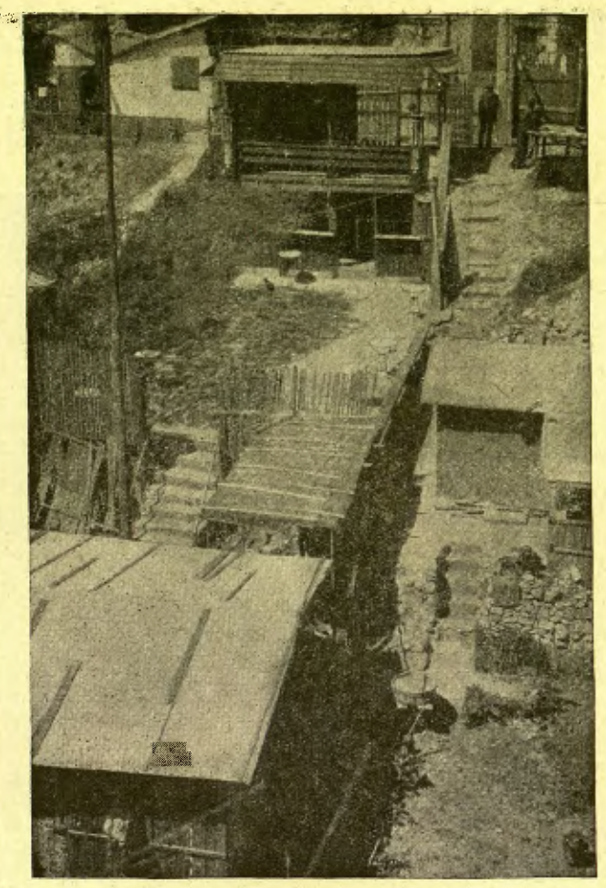

Un detall de l'autèntic «Poble Espanyol» de Montjuïc

Un poble sense habitants és com una persona sense ànima. L'ànima d'aquell poble espanyol pujà a la glòria plena de glòria terrenal.

Travesseu un d'aquests matins les grans avingudes i escalinates de l'Exposició de Montjuïc. Tot us parlarà en passat, tot — si sou barceloní — se us presentarà amb malenconia. Les columnes dels jocs lluminosos, abans fosforescents, avui ofereixen unes esberles tristíssimes que recorden els ratllats dels mapes hidrogràfics. Els vidres, abans plens de fantasia, avui són remoguts pel ventet de Llevant que com fulles els fa tremolar, repicar i retrunyir frenèticament dintre el seu marc com si fossin d'un autoòmnibus ja desballestat de rodar per l'empedrat de la ciutat.

A les avingudes, per ci per lla, es veu algun sabatot encara moll de la rosada. Els vells prenen el sol menjant un rosegó de pa sucat amb taronja al costat de joves que, de cara al sol com llangardaixos, esperancen que els raigs solars acoloriran la seva pallidesa característica de la gent que només treballa de nit — de vegades ho fan a la Criolla — o que no treballa ni de nit ni de dia.

A l'indret on s'aixecava el fastuós restaurant dels Ambassadeurs i per on s'exhibia pomposament el recent fallit M. André Citroën, he vist, aquests dies, pasturar-hi un ase menat per un bordegàs cobert d'un tronadíssim barret fort (després ja veurem d'on surten aquests ases i aquests bordegassos).

Arreu tot caduc... arreu tot passat! Aquelles gernacions que sobreeixien de l'Estadi!... aquell formigueig de les nits de revetlla!... aquelles desfilades de cotxes exhibint totes les matrícules del Continent!...

...No ho podeu remeiar: capcot, evoqueu enyoradís aquella brillantor que no ha estat pas substituïda...

* * *

Les bones coses es presenten sempre per sorpresa, imprevisibles. Sense saber com va ni com ve, tornant de l'Estadi, tot d'un plegat *descobriu* (aquest és el terme just) tot un nou poble, quasi una nova urbs, totalment de novíssima planta.

Reviu l'ànima d'aquell Poble Espanyol? Ignoro si serà aquella o una altra de novament engendrada. El fet cert és que avui a Montjuïc torna a haver-hi un poble, tot un poble, un *pueblo español* autèntic.

Arremolinat, al començament, sota l'Estadi, aquest *pueblo* s'ha anat enfilant, enfilant fins a tocar els mateixos murs del castell. D'arran de l'Estadi podeu contemplar el *pueblo* sencer. Des d'allí, en l'època de l'any que la boira s'arrossega mandrosament fins a pastar-se amb el fumerol de les xemeneies, el poble fa un cert goig. El sol, travessant aquesta atmosfera i treient-ne reflexos, ho poetitza, contribueix a fer-ho semblar una mica irreal. (Llàstima que no ho sigui de veritat!)

DE LA TAVERNA «LA JOYA» AL «BAR-CAFÉ»

El poble, que està envoltat de filferro, té com dos sectors: l'inferior o aglomeració urbana i el superior: petites hortes, villes amb clavellines i geranis... en fi, allò ja és un Putxet o un Vallcarca!

Posats a precisar els límits, diríem: al sud limita amb la taverna *La Joya* i al nord amb el *Bar-Café*. Enmig, molt moviment, molt color (la brutícia no és uniforme); s'hi nota aquell alè vital traduït en ramats de criatures que ho omplen tot de crits, plors i cops de pedra. Fecunditat!

Potser és dels sectors on *s'edifica* més de Barcelona. Sí, hi ha ben bé una dotzena de cases de maons, de cantell, és veritat, però emblanquinats i coberts de filigranes de guix. Uns rètols a les fatxades presumeixen amb lletres de gran tamany: *Villa Anita, Villa Trece Hermanos,* etc. Alguna d'aquestes cases acaba de perfilar la seva estampa benestant amb l'exhibició d'antenes de ràdio.

Quantes famílies viuen al poble? Coses així, ací a Barcelona no se saben mai. Quantes cases? Quants carrers?

Faré una breu descripció topogràfica, partint del café septentrional i acabant als cafès i *merenderos* australs, ja collocats a la portalada de sota l'Estadi, que és la que dóna normal accés al poblat. Així, doncs, començaré pels afores.

EL JARDÍ DE CIUTAT O LA CIUTAT-JARDÍ

Unes lletres de gran tamany, dibuixades amb blanc d'Espanya sobre fons d'aquell material enquitranat (sorra i cartó) que sembla paper de vidre, proclamen: *Bar Café, Se sirve agua para beber; Leche. Vermut. Vinos Finos* (aquests darrers de tamany molt més petit, quasi illegibles).

Jo hi volia pendre consumació. No vaig poder. Fàcilment hauria travessat l'espai compès des de la tanca a la casa (de fusta, no toca a terra, com una casa lacustre descansa sobre peudrets del mateix material clavats a terra). Fàcilment hauria travessat aquell espai ple de galls i gallines que pellucaven unes fulles de bròquil. Vaig renunciar, però; no veia possibilitat d'entrar dintre la cofurna: la família de l'amo dinava. Ho tenien tot ocupat. La cuina la tenen fora en uns fogons de fang. La mestressa surt, aparta les gallines a puntades de peu i recull l'escudella dels fogons. Des de fora vaig poder contemplar una estoneta — fins que ja em feia pesat i les criatures em miraven massa — com la devoraven... Déu els conservi la gana!

Camins avall (els carrers de vegades són tan estrets que hi heu de caminar com si passéssiu la maroma), em vaig perdre més de dues vegades. És un laberint! Bona part d'ells són culs de sac: moren davant d'una porta. Per les vores, parets de llaunes, fustes, atzavares, canyes i totes aquelles deixalles que no tenen ni nom; tot entortolligat amb filferros de distintes èpoques — això es coneix per les tonalitats del rovellat —. Tot això per guardar quatre faveres incipients i un crestall i mig de pèsols. Tothom manipula per l'exterior. Hi regna l'alegria; els veïns es parlen de propietat a propietat baldament pel mig hi hagi cinc o sis propietats més.

En algun indret no podeu sostreure-us a la idea que sou a pagès: dones de cara saludable, morenes — desdentegades —, fetes un escarràs de feina donen menjar als conills tot vigilant un tupí bullint damunt d'un foc a terra, sobre tres pedres en triangle.

Un burret — és remarcable la profusió d'aquest animalet més conegut per «la bicicleta d'Espanya — arrossega un carretó costes amunt amb tot l'acompanyament d'improperis i cops d'estaca. Si des d'allí no sentíssiu els clàxons dels automòbils que transiten per les avingudes de l'Exposició ningú no creuria mai que només 500 metres us separen del Palau Nacional.

Aquests ciutadans de la banda de dalt són uns reaccionariassos! Vaig topar-me amb un rètol que a mig carrer m'interdia el trànsit:

«Prohibido el paso a todos los que no tengan propiedad en estas huertas.»

FLORICULTURA

Tot descendint, camins o carrers avall, em vaig creuar amb una dona que portava empaperinat dintre un diari un magnífic ram de flors que havia collit als no menys magnífics jardins de l'Exposició. Cap barceloní no en frueix com ells. Al recinte de l'Exposició, a voltes hi van a collir flors, a voltes a fer-hi altres coses. El pavelló que avui ocupa els Serveis de Cinema de la Generalitat ja l'havien pres per un w. c.

A mesura que hom s'acosta al diguem-ne nucli urbà, es troben més escombraries a la via pública. Amb elles tapen els esvorancs que obren les aigües pluvials baixant en torrentada. A la porta d'una «villa», vaig llegir una pancarta:

«Se vende estiércol y materiales de derribo para construcciones.»

Figureu-vos! *Estiércol*! Es com aquell que se n'anà a Escòcia i s'emportava el bacallà.

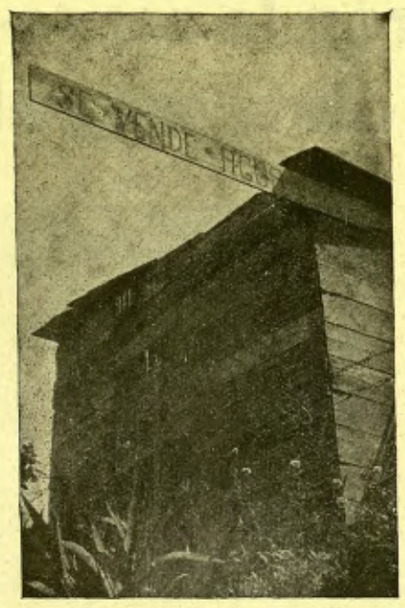

«Se vende agua»

Al fons d'un carreró, amb el morro a la brossa, hi havia un ase: mirada humil, pèl llarg, d'aquell color únic que té la misèria; les costelles com una lira. Era una estampa tristíssima. Esborronat, vaig descobrir un rètol roig sobre una tanca color cendra: *Villa Alegria.*

L'ase bramà amb l'aire de complir una obligació feixuga. Semblava que fes un *duetto* amb una dona que, amb un pa sota l'aixella, cridava desaforadament:

—*Vicentiiin... Vi-cen-tiiin!... Vente a comer una miaja.*

PER LA PORTA GRAN

Finalment, som a l'entrada del poble. Una porta (amb reixat i tot) emmarcada per unes pilastres rematades per una pinya de pedra. Parets noves. A terra sembla asfaltat. Tot això és recentíssim. Ho han pagat els amos del bar, del restaurant i el d'unes finques amb porta, finestra, vidres i terrat, i no de fusta, sinó d'obra. Ara al *pueblo* ja hi pot entrar l'auto d'un taxista que viu allí. Allò que sembla asfalt del bo, en realitat és carbonissa convenientment trepitjada, originària (segons m'informaren) del moll del carbó. Sembla que la importa un habitant del poblat que treballa en la descàrrega; un llibertari que designa Colom pel «Dictador», car, sense parar, aquest, amb el seu índex estès imperativament, li assenyala la direcció del seu lloc de treball...

A una de les parets, amb pinzellades de negre i amb lletres de la mateixa qualitat del *No Botad,* una inscripció substitueix una placa: *Plaza Maciá.*

La Joya és l'encant d'aquells tocoms. Té un aire — com el *Bar-Café* apuntat — de taverna de *pioneers* (realment, els habitants de per allí ja ho són; es preparen per a conquistar Barcelona, i no ens costaria gens d'assegurar que es sortiran amb la seva). Tot fusta greixosa. Taulell molt proveït: aiguardent i conyac, conyac i aiguardent; res amb copetes; tot amb gots.

CARLES SENTIS

(*Fotos Centelles*)

(*Segueix a la pàgina* 8)

Sort que el sol ho purifica tot...

L'APERITIU

Destrucció de somnis. — Aquests dies de setmana santa i pasqua tots els que tenen aparells de ràdio s'han pogut saturar de solemnitat religiosa sense patir gens, sense que els hagi costat el més mínim esforç. Han sentit totes les misses del Vaticà, amb els cors millors del món, amb la música gregoriana més ben tallada i més ben deixada que es coneix, han sentit el Sant Pare Pius XI com aquell qui diu a tres passes, han sentit els oficis de Jerusalem i de Roma i tot el que ha convingut. Afegiu-hi que a aquests mateixos senyors que tenen ràdio ningú no els priva d'anar al cinema, i allí els han donat per una pesseta les imatges gràfiques d'aquestes grans solemnitats que han sentit a la ràdio.

Saltant del camp religiós al polític, no hi ha ningú que no pugui escoltar els discursos de Mussolini, de Hitler, de Laval, de Simon, etc., etc. Aquests senyors, el cinema ens els ha fet tan familiars, ens els ha mostrat tan a primer pla, amb tots els defectes fisonòmics, amb totes les arrugues i berrugues, amb les catàstrofes de corbata o de bigoti, amb els tics, els gestos i les dents postisses. Les grans figures del món actual ens són tan familiars que ja no impressionen ni les criatures de deu anys ni les nostres cuineres, que les podeu mesurar amb els ulls i les orelles mentre festegen o mentre masteguen un caramel. El cinema ens ha descobert amb una malícia revoltant, no sols les grans solemnitats oficials, sinó tota la màgia de l'exotisme. Les documentals africanes i polinèsies ens posen a l'abast dels ulls tot el monstruós misteri de les terres remotes. El progrés material ha agafat el prestigi del món, i tot allò de somni que tenia aquest prestigi mecànicament l'ha escampat davant dels nostres ulls, l'ha girat cap per avall, ens n'ha fet saber els pedaços, les costures i els afegits. Tot allò que feia somiar les generacions de trenta-cinc anys enrera, allò que ens feia somiar a nosaltres quan començàvem a gastar tres pessetes amb una certa independència, avui dia està completament esbravat, completament explicat amb un realisme tràgic, gràcies al gran progrés material que a tots ens fa tornar ximples. Avui he vist en un reportatge de cinema un nou model d'avions especialitzats per poder carregar una quantitat d'explosiu horripilant i per actuar en una forma destructiva que no falla. El deliciós progrés material es dedica ara a això amb una gran intensitat: inventar coses per destruir. Al costat d'aquestes meravelles de la follia suïcida del món, el cinema ens ensenya el senyor Laval a Ginebra, llegint un discurs que li rellisca mandrosament pel tobogan dels seus bigotis de gitano, i hem pogut veure aquests dies tota la informació gràfica de Stresa capaç de satisfer la curiositat de la persona més exigent.

A mi em fa l'efecte que les criatures que pugen, amb el cinema i la ràdio han de perdre tota mena de respecte a les coses màgiques i solemnes, no deuen tenir a l'ànima aquest gust que nosaltres teníem per somiar en les possibilitats d'un viatge extraordinari o de la presència d'un home extraordinari. Jo recordo que quan tenia divuit anys, vaig veure el Sant Pare enmig de tota la pompa vaticana. Allò per a mi era un descobriment, tenia tot el màgic i tot el grandiós d'un imprevist solemne. Jo no crec que els nois de divuit anys, després d'haver vist Pius XI amb tiara i sense tiara, baixant d'un automòbil, prenent rapè, beneint o estossegant, i després d'haver-lo sentit per la ràdio, quan vagin a Roma Pius XI els farà un efecte molt rebaixat, molt diferent del que a mi em va fer el papa vint i tants anys enrera. I qui diu el papa diu tota la resta. Els grans invents del progrés material cada dia tendeixen més a matar el somni i la febre imaginativa, cada dia van posant amb més insistència totes les grans categories a peu pla, en un sentit que no és precisament de democratització, sinó d'espoliació de prestigi i de grandesa. Difícilment farà respecte a una multitud primària un determinat personatge de primera fila, si aquest personatge te'l trobes cada diumenge de sis a vuit fent ganyotes damunt la pantalla. El que manté la màgia del prestigi és precisament el desconegut, el poder somiar i imaginar una figura, aquella impossibilitat de contacte, aquella severitat de les distàncies. Avui dia totes les porteres han sentit la veu de Mussolini, han pogut apreciar la seva mandíbula, i dins de la imatgeria de les porteres Mussolini és una realitat que té un valor molt relatiu. Avui dia, gràcies a poder-se saber moltes coses epidèrmicament i que el món no té misteris de cap mena, ni distàncies considerables, és molt fàcil que s'arribi a un grau alarmant de confusió i d'estupidesa. Nosaltres ens passem hores d'entendriment absolut i de llàgrima admirativa davant les glòries irrefutables del progrés material. Potser un dia o altre ens adonarem que aquestes glòries ens condueixen al gris cementiri de tots els nostres somnis, i no tindrem més remei que arrapar-nos a qualsevol màgia, a la primera que inventem de pressa i corrents.

JOSEP MARIA DE SAGARRA.

FITO
Importants rebaixes per ampliació
SECCIO A MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

RICÍ "GOLOSO" PURGANT DELICIÓS

LLORENS
RAMBLA DE LES FLORS-30

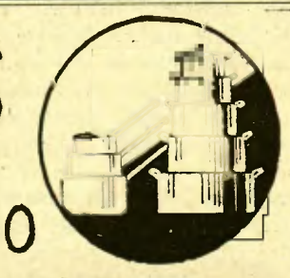

«LA MEVA BATALLA»

La tàctica i la doctrina de Hitler

Goebbels, en un discurs pronunciat en ocasió del natalici del führer, radiat per totes les estacions del Reich, ha declarat que Adolf Hitler és «el misteri més profund i admirable de la nostra època». Però Hitler, contràriament a l'afirmat pel ministre de la Propaganda del Reich, queda explicat i aclarit en la seva obra *Mein Kampf*. Llibre escrit pel mateix Hitler, que ha aconseguit a Alemanya el tiratge de vora dos milions d'exemplars. Obra que s'ha anomenat «la Bíblia del poble alemany».

Hitler i Leni Riefenstahl junt amb alguns dels figurants en vestits regionals del film nacional-socialista «El Triomf de la Voluntat», dirigit per Leni

Mein Kampf no ha tingut gaire difusió més enllà de les fronteres del Reich. No ha estat traduït, ni totalment ni parcialment, en cap idioma hispànic. Sols en coneixem una traducció molt resumida en italià, *La Mia Battaglia* i una altra de francesa, *Mon Combat*. La traducció francesa és clandestina, fora de comerç, perquè ha estat feta sense l'autorització de Hitler. Cal advertir també que, en general, els escriptors de l'Occident d'Europa han prestat — per raons polítiques — poca atenció a l'obra del dictador alemany i s'han limitat a fer-ne unes breus allusions en llurs assaigs.

Es tracta d'una obra densa que agafa de set a vuit-centes pàgines de text. Unes memòries dels primers temps d'Adolf Hitler, escrites per a la captació d'adeptes i per fixar la seva doctrina.

El mariscal Lyautey va dir: «Tots els francesos han de llegir *Mein Kampf*.» Un dels millors diplomàtics espanyols — i hem de reservar-nos el nom per la situació que ocupa — ens confessava que el llibre del führer era «un producte de la bestiesa de la política del nostre segle».

Mein Kampf posa al descobert el temperament, les intencions i les idees d'Adolf Hitler. Aclareix el misteri que volia crear Goebbels entorn de l'èxit i personalitat del seu cap. I explica moltes de les actituds de la política actual del Reich.

* * *

Adolf Hitler és, abans que tot, un psicòleg de la massa. En el moment present, hom ha dit que la vida política, la vida col·lectiva, constitueix un estudi científic, enquadrat en la psicologia. La política, doncs, quedaria convertida en ciència, en psicologia. Els defensors d'aquesta teoria, àdhuc, destrien lleis dels fenòmens polítics. Hitler és d'aquests. En *Mein Kampf* dedica pàgines senceres a estudiar les reaccions psicològiques del poble.

El führer comença per fixar el principi que en la propaganda d'una idea, la paraula és més eficaç que els escrits.

«Tots els grans esdeveniments que han canviat el món — afirma — han estat provocats per la paraula i no pels escrits.»

I segueix:

«El que ha guanyat al marxisme milions d'obrers, no van ésser els escrits dels Pares de l'Església marxista, sinó la incansable propaganda oral de milers d'agitadors... La revolució bolxevista a Rússia fou provocada, no pels escrits de Lenin, però sí per l'activitat oratòria odiosa d'innombrables apòstols — petits i grans — de la propaganda parlada.»

Assentat aquest punt, Hitler, segons les circumstàncies, va adoptant una sèrie de tàctiques, adequades a les possibilitats d'assimilació i sentiments de la massa. Tot ho orienta de cara al poble.

«La propaganda — observa — ha de mantenir-se, tant pel fons com per la forma, al nivell de la massa, i hom n'ha de mesurar el seu valor segons els resultats obtinguts. En les reunions populars, l'orador que parla més bé no és aquell que vol guanyar la intelligència dels assistents, sinó el que vol conquerir el cor de la massa.»

Altrament, el führer, a fi que els adeptes no puguin tenir la impressió d'isolament, recomana les grans reunions populars. Hitler, abans de parlar, examina l'eficiència de les argumentacions que esgrimirà. Quan convé prova la seva veu i els gestos. En un passatge del llibre confessa:

«M'adaptava lentament al paper d'orador per a les grans reunions populars; vaig adquirir l'alè patètic, i vaig aprendre de fer els gestos que reclama una gran sala contenint milers d'homes.»

L'actual canceller no negligeix cap aspecte per a fer prosèlits. Cerca els ressorts secrets de les reaccions col·lectives. Aconsella, en la propaganda, un llenguatge primitiu; la utilització de formes elementals i d'exemples simples i fàcils. Escull les hores en què han de tenir lloc els actes, perquè una mateixa conferència i un mateix orador produeixen un efecte diferent a les deu del matí, a les tres de la tarda i al vespre. «Al matí i durant el dia, les forces de la voluntat dels homes s'oposen amb més energia a les temptatives de suggerir-los una opinió estranya. Però, al vespre, sucumbeixen més fàcilment a la força dominadora d'una voluntat», conclou.

Vigila el color dels cartells anunciant els mítings; prefereix el color vermell. En les reunions, refusa la protecció de la policia perquè aquesta desacredita els seus organitzadors als ulls de la gran massa. Per a conquerir voluntats fa constar que cal valer-se de sentiments i desvetllar un corrent de fanatisme en la massa.

Hitler fa constar que «un agitador amb capacitat per a estendre una idea en el poble, ha d'ésser sempre un psicòleg».

De prosperar aquesta nova orientació científica o psicològica que hom intenta imprimir a la política, entrarien en joc una sèrie de tortuositats i de segones intencions, que la convertirien en una activitat egoista que especularia sobre la credulitat i bona fe de la massa.

* * *

En *Mein Kampf* revesteixen importància excepcional els capítols dedicats a política exterior. En poques paraules en destacarem els extrems essencials.

L'objectiu d'Alemanya no ha d'ésser altre que la seva expansió territorial cap a Rússia, vers l'Est d'Europa. No interessa una reivindicació de les fronteres de l'any 1914. Les fronteres de 1914 no tenen, militarment, cap valor, no poden millorar la situació dels alemanys, ni serveixen per mantenir la unitat interior del poble. Els nacional-socialistes cerquen, en canvi, adquirir terres a l'Est d'Europa. Alemanya, per esdevenir una potència mundial, necessita una grandesa territorial. «El Reich ha de donar a cada descendent la seva parcella de terra. No oblideu mai que el dret intangible en aquest món és el dret a la terra que hom pot cultivar per si mateix i que el sacrifici més sagrat és el de la sang vessada per ella.»

L'expansió nazi no s'ha de realitzar cap a l'Oest, França, ni estenent-se pel Sud, sinó dirigint-se a Rússia.

«Els nacional-socialistes deixem, deliberadament, l'orientació de la política exterior d'abans de la guerra... Aturem l'eterna marxa dels germans vers el sud i vers l'oest d'Europa, i fixem les nostres mirades en l'Est... Si parlem avui de noves terres a Europa, és pensant en Rússia i en els països limítrofs que en depenen.»

El pensament dels nacional-socialistes en ordre a expansió queda ben clar.

Respecte a les aliances, el führer estableix, obertament, que a Europa sols hi ha dos aliats possibles per a Alemanya: Anglaterra i Itàlia. Una aliança europea anglo-germano-italiana tindria a les seves mans la iniciativa política que, actualment, detenta França.

Perquè, això sí, Hitler centra els seus odis polítics en França, «l'enemiga mortal del nostre poble, que ens estrangula impietosament i ens esgota».

Per tant, tenim: una aliança amb Anglaterra i Itàlia; adquisició a Rússia de la gleva necessària per al poble alemany; vèncer moralment i materialment França. Heus ací un esdevenidor, unes aspiracions, gens tranquil·litzadores per a la pau europea.

* * *

El führer, en *El Meu Combat*, s'atreveix amb tots els temes. La manera de vestir; marxisme; l'exèrcit; els jueus (la seva obsessió); propagació de malalties sexuals; l'art dels dadaistes; matrimonis; prostitució i altres nombrosos punts. Tot ho tracta en detall i minuciosament. Diu coses pintoresques i quan convé fa demagògia. La seva prosa és clara i el seu estil directe. Res de literatura i retòrica. Recorre sempre als raonaments, bons i dolents, per a demostrar les seves afirmacions, àdhuc les més absurdes, com les malvestats que, per sistema, atribueix als jueus.

Ara bé: de la lectura de *Mein Kampf* es desprèn que el canceller alemany no és un home d'una formació cultural. Hi descobriu una persona de grans ambicions i deliris, al fons primitiva, que sent cert desdeny per la que ell anomena «gent instruïda».

«Que en altres temps jo fos pobre i sense fortuna, tant se me'n donava — confessa Hitler referint-se a ell mateix —, però allò que em molestava més era pertànyer a la categoria de la gent obscura, que jo fos un solitari entre milions de ciutadans, un ésser que podia morir sense que ningú se n'adonés. I també havia de lluitar amb la dificultat derivada de la insuficiència de la meva instrucció escolar. Els que hom anomena «intellectuals» esguarden sempre amb desdeny els que no han fet estudis regulars i no s'han inoculat de la ciència necessària... Aquesta gent «instruïda» aprecien més el gran imbècil, envoltat d'un nombre suficient de certificats, que el més brillant jove al qual li manquen aquests pergamins.»

En fi, es tracta d'un llibre que aclareix molts aspectes del nacional-socialisme.

JOSEP CABRE I OLIVA

Mirant a fora

Un manual útil

Acabem de rebre un exemplar de la primera edició espanyola del Manual de la Sociedad de las Naciones, *editat per la Secció d'Informació de la secretaria de l'organisme ginebrí.*

Es tracta d'un llibre que cap perfectament a la butxaca i ofereix en les seves trescentes pàgines de bon paper i excellentment impreses un resum complet de les activitats, organització i història de la S. de les N.

Es un resum indispensable no solament en totes les redaccions, sinó a totes les persones que vulguin estar ben informades.

Venizelos presoner dels seus

Un anglès que viu a Florència ha tingut ocasió, en una anada a Roma, de parlar amb Mussolini, i li ha preguntat si tenia la intenció de guardar gaire temps a Nàpols el cap vençut de la darrera insurrecció grega.

—A tot estirar — ha respost Mussolini —, Venizelos seria perillós a Sicília, si aquesta illa no fos italiana de soca a arrel. D'altra banda, Venizelos podrà atreure turistes a Nàpols. Tots voldran veure l'home que va voler anexionar Grècia a Creta.

I, en dir aquesta darrera frase, Mussolini esclafí a riure.

Però si Itàlia no té, de moment, gran interès a treure Venizelos, sembla que aquest en tindria a anar-se'n d'Itàlia. Es troba, en efecte, voltat de més d'un centenar de partidaris que l'acompanyaren en la fugida, tots sense passaport i molts que ni tan sols tenen papers d'identitat, impossibilitats doncs de viatjar i de trobar feina, vivint tots a costelles de Venizelos.

I encara que aquest sigui el marit d'una de les dones més riques d'Europa, la càrrega de mantenir més de cent partidaris seus no li és gens agradable.

Gastronomia diplomàtica

—I ara — preguntaven els periodistes a Titulesco, a la sortida d'una sessió del Consell de la Petita Entesa—, què fareu, quins projectes teniu per a la conferència de Roma?

—M'inviteu a dinar i em pregunteu si menjaré llagosta! — exclamà el ministre romanès —. Com voleu que sàpiga el que hi haurà en el menú de Roma?

—A Ginebra — digué un dels periodistes — ja sabem per endavant la composició dels menús dels dinars diplomàtics: llenguado, pollastre...

—Oh, això a Ginebra. La gastronomia hi reflecteix l'esperit de Ginebra: carns blanques, vins sense alcohol, cafè sense cafeïna, tabac desnicotinitzat... — replicà Titulesco.

El somni

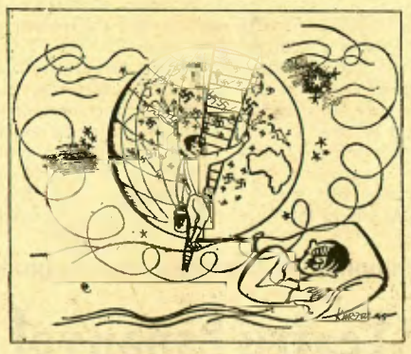

(De *Le Petit Parisien*)

L'ataconador i el polític

Baldwin honora amb la seva amistat un ataconador d'un raval de Londres, d'idees treballistes, i amb el qual parlen sovint de política.

—I doncs — deia fa poc l'ataconador al seu illustre amic —, sembla que França i Itàlia ens volen arrossegar a la guerra?

—Tranquil·litzeu-vos, amic meu — li digué Baldwin, picant-li l'espatlla —. Només voldrien que Anglaterra posés la seva espasa a la balança... per a no haver-se'n de servir.

Una princesa de nou anys agent literari

Sir James Barrie, el cèlebre autor dramàtic anglès, escriu actualment una obra per a la gran artista Elisabeth Bergner, expulsada d'Alemanya pels nazis.

Recentment, Barrie prenia el te, com fa sovint, amb la princesa Margaret Rose, filla del duc de York i néta de Jordi V, la qual té cinc anys. Una reflexió de la princesa li donà la idea d'aquella obra. Arribat a casa seva, escrivi una carta a la princesa donant-li les gràcies pel te i oferint-li dos penics de drets d'autor.

Al cap de dos dies, Barrie rebia una carta de la princesa Elisabeth, germana de Margaret Rose, quatre anys més gran que ella. La princesa demanava a l'autor, en nom de la seva germana que encara no sap escriure, que precisés si els dos penics constituien un tant alçat o es tractava d'un avanç per una representació.

GUTENBERG, S. A.

Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques

Nàpols, 215 - Telèfon 55723

BARCELONA

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

La nova Constitució polonesa

Polònia torna a interessar la premsa europea. Aquesta vegada no és per la seva política internacional, que tantes preocupacions desvetllà no fa gaire, sinó per un fet de política interior: la institució d'un nou codi fonamental de l'Estat, d'una nova Constitució. Abans, les Constitucions, essent considerades bases fonamentals d'un règim, rarament eren modificades. Des de la guerra ençà, tant en els governs republicans com monàrquics, sembla que una Constitució sigui com una llei qualsevulla, modificable a cada canvi de ministeri. I això, en la nostra opinió, no és solament un error, sinó també un símptoma de decadència política.

El president Moscicki

De totes maneres, remarquem que les Constitucions d'Anglaterra, de França i d'Itàlia són de data ben antiga. La darrera, però, gairebé no és altra cosa, avui, que un document històric, puix Mussolini, per bé que sense gosar arreconar-la, l'ha destruïda en la substància amb tot de lleis i lleietes. Si Carles Albert, que en 1848 eixamplà aquella Constitució que avui s'ha considerat massa liberal, tornés al món, es quedaria força sorprès.

Però no és d'aquesta Constitució que ens volem ocupar, sinó de l'última edició de la de Polònia, solemnement signada el 22 d'abril, en el que fou castell reial de Varsòvia i avui és residència presidencial, pel cap de l'Estat, Moscicki.

Aquesta nova Constitució, elaborada per Pilsudski i els seus collaboradors, no conté, en el fons, la negació dels principis democràtics, sinó que, al contrari, valoritza el poder popular.

A part que tots els partits tenen el dret d'existir i de desenrotllar llur activitat, la supervaloració del cap de l'Estat, establerta en el nou document, no lesiona la llibertat dels ciutadans. L'examen atent de la nova Constitució polonesa fa arribar a la conclusió que es tracta d'una atrevida temptativa de conciliació entre el parlamentarisme i l'Estat totalitari.

Tot el que passa a Polònia cal jutjar-ho tenint en compte la situació excepcional en què es troba aquella jove nació. Cap país d'Europa no ha sofert un tan llarg martiri com ella, reduïda durant un segle i mig a una simple expressió geogràfica i sotmesa a l'estranger. La seva decadència, la seva ruïna i el seu desmembrament foren la conseqüència de la lluita dels partits i de la deficient autoritat del govern.

Reconstituïda, gairebé miraculosament, la seva unitat nacional, fou elaborada una Constitució que donava els màxims poders al Parlament. El sufragi era universal, estès a tots els ciutadans d'ambdós sexes majors de vint-i-un anys. El poble polonès, desvesat de la llibertat, no sabé valer-se del dret que li queia a les mans. La fàcil persuasió i la corrupció feren efecte i es tingué un Parlament compost de petits grups que consideraven l'Estat com un instrument del qual fruir en avantatge propi. De seguir així, Polònia anava de dret a una nova catàstrofe. Fou aleshores — en 1926 — que el mariscal Pilsudski reprengué violentament el poder, que havia abandonat espontàniament i d'una manera definitiva.

* * *

La psicologia d'un poble no es pot canviar d'un dia a l'altre, i aquesta és la consideració que deu haver influït en l'elaboració de la nova Constitució, que, sense abolir el parlamentarisme, en fes impossibles els errors comesos en el passat.

A conseqüència d'aquesta reforma, han estat ampliats i reforçats els poders del president de la República. Aquest pot, per la seva plena iniciativa, declarar la guerra i la pau. El govern és responsable davant el cap de l'Estat, i no davant el Parlament, el qual ja no pot provocar la caiguda d'un ministeri, àdhuc amb una votació contrària. Es determinen, però, alguns casos en què una persistent oposició del Parlament obliga a modificar la composició ministerial.

Romanen íntegres els poders del Parlament pel que fa a les despeses estatals; els pressupostos, les modificacions de caràcter financer, són de l'absoluta i inapellable competència del Parlament.

L'elecció de la Cambra de Diputats és, com en l'anterior Constitució, per sufragi universal. El Senat, en canvi, és mig electiu mig per nomenament presidencial; però aquesta tria és limitada a algunes categories de ciutadans.

L'elecció del president de la República té lloc mitjançant un collegi especial, en el qual la majoria absoluta és dels representants populars directes. En el cas que hi hagi dues candidatures i no sigui possible un acord, l'elecció serà feta directament pel poble.

* * *

Polònia ha hagut de recórrer a aquestes modificacions de la seva Constitució i a reforçar les atribucions del cap de l'Estat, per raons de política internacional, també. Les actuals relacions entre Polònia i Alemanya no són més que una treva temporal. El perill d'una agressió alemanya no està descartat, i el país viu quasi en continu peu de guerra. Pot ocórrer que en un moment donat calguin decisions ràpides, sense les dilacions del tràmit parlamentari.

Cas d'excepció, doncs, aquest de Polònia, que cal tenir en compte sempre que s'examinin els seus actes polítics.

Alemanya es rearma amb un ritme acceleradíssim. Cada dia hi ha noves revelacions sobre aquest fet que Europa no ha sabut evitar, malgrat tots els tractats i l'existència de la S. de les N. Els països que li són veïns i que tenen, com Polònia, fronteres que a Berlín no reconeixen com definitives, no volen trobar-se desprevinguts. Les aliances amb altres països són evidentment una garantia per a Polònia, però aquesta vol completar-la amb un govern fort i un exèrcit preparat.

Fins a quan durarà aquesta situació plena de perills per a la pau d'Europa?

TIGGIS

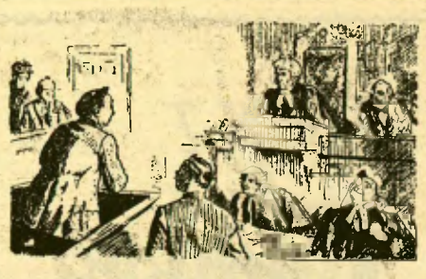

—Acusat: s'ha reconegut la vostra innocència. Quedeu en llibertat.

—Com que he fet cinc setmanes de presó preventiva, que tinc dret a fer de franc un petit robatori?

(*The Humorist*, Londres)

CAMISERIA FITO BARCELONA

Importants rebaixes per ampliació SECCIO A MIDA

JAUME I, 11

Telèfon 11655

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastènia, Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les Grageas potencials del Dr. Solvré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Grageas potenciales del Dr. Soivré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per repondre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i América

NOTA.—Dirigint-se i trametent 0'25 pts. en segells de correu per al franqueig a Oficines Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebrem gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Dues estrenes

«DAMA PER UN DIA»

Els nombrosos admiradors de *Succeí una nit* cal que s'assabentin que *Dama per un dia* és una pellícula també de Frank Capra, el director que, amb aquell film deliciós que tots recordarem llarg temps, guanyà el premi extraordinari que l'Acadèmia d'Arts Cinematogràfiques de Hollywood concedeix al director més destacat de l'any. I que *Dama per un dia* és un film gens indigne d'aquest gran prestigi, sinó tot al contrari, raó per la qual ens felicitem de poder-lo recomanar avui.

Dama per un dia és senzillament un conte de fades, una història que hauria probablement enamorat un Dickens. Un conte de fades animat per l'esperit genuí de les obres mestres del gènere, per aquella típica imaginació creadora d'evasions i de màgiques perspectives, però conte, tanmateix, vinculat a totes les característiques de l'època i del lloc. No hi ha castells, ni encantaments, ni bèsties que parlin, ni fades de cap gènere; però cal, això sí, una gran intel·ligència per tot el que fan sobreentendre aquests mites, per fruir com cal d'aquesta pellícula, de la qual sí que pot dir-se, i això sense eufemismes de cap mena, que va adreçada al públic intel·ligent.

Dama per un dia és la història d'una venedora ambulant que té la seva filla — que des de menuda ha viscut a Espanya — en la il·lusió que la seva mare és una gran aristòcrata. Les estratagemes a què deu recórrer per aconseguir mantenir la seva filla en aquesta perillosa il·lusió, és quelcom que no s'explica. El bo del cas — el tràgic, diguem més bé — és que la filla promesa a un aristòcrata espanyol, va a Nova York a buscar el permís dels pares, alhora que a donar a conèixer una família a l'altra. I aquest és l'assumpte del film. Fer veure com i de quina manera s'aconsegueix muntar la il·lusió d'una forma perfecta a fi que els nobles espanyols de pas per Amèrica s'enduguin certament la convicció que la noia americana és ben bé filla de noble i elevada família.

Direu que l'assumpte no és en el cinema del tot original? I nosaltres, que hem vist la pellícula, us assegurem que sí. Ara que demostrar-vos-ho equivaldria a explicar el film, i d'això ens en guardarem ben bé prou. Primer, perquè no sabríem fer-ho sinó d'una manera força indigna, i segon, perquè no voldríem escamotejar-vos la sorpresa, que és la gran força del film.

Frank Capra és un gran poeta i un gran narrador. Des d'aquest punt de vista, el film és d'una correcció impecable. Els que vulguin apendre el joc de narrar en imatges podran veure i reveure amb profit el film aquest. Una bona part d'aquest joc és, com s'ha redit diverses vegades, la traça a suggerir i evitar en el possible metres de celluloide. En aquest sentit, *Dama per un dia* és com *Succeí una nit,* d'una subtilesa que potser sobrepassa el límit mitjà de la comprensió d'un públic heterogeni.

Tant per això, com per la natura tota especial de la forma mítica (a base de materials molt moderns: mendicants, gangsters, policies, periodistes, autoritats, etc.) que pren el film, és per què pot dir-se que *Dama per un dia* és una pellícula per a persones intel·ligents.

Recordeu Jean Parker? Ah! l'admirable escena en la qual amb el mocador a la mà, des de la coberta, cerca reconèixer la

Spencer Tracy

seva mare entre els incomptables rostres que miren des de l'andana dels molls. Glenda Farrell és la deliciosa i divertida noia de sempre. Diríeu ben bé, el tipus d'aquella noia que «no té remei», com diu la veu pública. Una actriu insubstituïble i que aquí la veiem, pobreta — passi el mot —, empaitant un home, W. Williams, que no en fa pas massa cas.

May Robinson és l'admirable artista que s'encarrega del difícil rol de la protagonista.

Walter Counolly, Guy Kibbee i Ned Sparks, que són artistes amb els quals els films de la Warner ens han familiaritzat, apareixen en aquest film produït per la Columbia, tan xocants i divertits com sempre.

Dama per un dia és un bon film. Si més no, el millor de la setmana. D'això sí que en podeu estar segurs!

«NITS DE NOVA YORK»

Spencer Tracy és un dels bons artistes de debò que hi ha a Hollywood. Val a dir que darrerament ha estat de sort amb els *scenarios* que ha interpretat: *Furs humans* i *Poder i Glòria*; què us en sembla? Potser és per això que en retrobar-lo ara en un film notablement inferior, per bé que discret, ens ha decebut un xic.

Nits de Nova York és una pellícula molt treballada, feta amb aquell *métier* que sap tan bé dissimular amb traça l'absència d'una autèntica emoció. Spencer Tracy hi fa un d'aquells papers que li escauen tan bé: l'home que del no-res ascendeix a les altes esferes, gràcies a l'energia del seu caràcter i també als pocs escrúpols amb què es mou enmig del tripijoc dels negocis.

El deliri de grandeses el porta a fer de la seva admirable esposa una dona ben dissortada. A la fi, per reparar tant de mal, no troba altra cosa millor que assegurar-se per una quantitat fabulosa la pròpia vida i fer-se matar, a fi de poder premiar d'una manera o altra la seva muller!

Seriosament, no podem creure que les companyies d'assegurances s'esverin davant d'aquest mal exemple!

JOSEP PALAU

PANORAMA

El «Siegfried» de Giraudoux

Jean Giraudoux és, a més a més d'escriptor, diplomàtic. I és en aquesta darrera qualitat que ha d'anar aviat a Pèrsia, però no sense acabar un *Brutus* que serà estrenat per Louis Jouvet. Giraudoux, que després d'haver-se fet un nom d'escriptor amb llibres potser massa intel·ligents i tot, ha conegut èxits teatrals com *Siegfried* i *Amphitryon 38*, ara vol fer cinema. Li han parlat de dur *Siegfried* al film, i Giraudoux no vol que sigui una de tantes obres teatrals filmades, sinó que l'escriurà de nou per al cinema, tal com va fer-ho per al teatre, car primitivament *Siegfried* era una novella.

—No voldria — ha dit — que el postor en escena en faci un film *original*; vull dir que no m'agradaria que *Siegfried* no li servís solament de pretext per a fer valer els seus dons, ben reals, de postor en escena original. Voldria que actors, postor en escena i autor treballessin en estreta col·laboració. Així, quan es tractà de representar *Amphitryon 38* a Berlín, vaig modificar l'obra. No vaig perdre de vista, d'una banda, que s'anava a representar a Alemanya, i amb actors diferents, d'altra banda. Vaig escriure algunes escenes únicament per a Elisabeth Bergner. Al cinema, cal fer el mateix.

Si fos dictador...

Una revista francesa de cinema constata que si als Estats Units hi ha William Hays, a Alemanya hi ha Goebbels, etc., a França no hi ha cap «tsar del cinema», i ha fet una enquesta preguntant a algunes persones què farien si ocupessin una semblant situació. Els preguntats han estat durs en les respostes. Reproduïm la de Henri Jeanson, aplicable entre nosaltres. Si Jeanson hagués de fer un codi del cinema, hi figurarien aquestes lleis:

1. Prohibir la dictadura de la província sobre París i la del comerç sobre l'esperit.
2. No autoritzar la censura o manifestar-se sinó contra els films estúpids o vulgars.
3. Exigir dels productors de films un certificat d'antecedents judicials i un certificat d'estudis primaris.
4. Abolir les lletres de canvi cinematogràfiques i reemplaçar-les per una moneda que ja no s'usa als estudis i que s'anomena el franc.
5. No llogar sinó actors professionals.
6. No contractar altres autors que els que reconeguin el cinema no com un vedell d'or o una vaca de llet, sinó com un art.
7. Prohibir als productors de ficar-se en el muntatge d'un film fet pel postor en escena.
8. Prohibir als amateurs dramàtics de transformar llurs obres en films.
9. Condemnar a 300,000 línies de pals i ganxos tot crític cinematogràfic que apliqui en els seus articles la paraula «geni» a postors en escena sense enginy i a artistes sense talent.
10. Ordenar que a França el talent serveixi d'autorització de sojorn i de treball als cineastes estrangers.

Hi ha uns quants homes en el món del cinema que es pot dir que no fan res, però que es fiquen en tot el que fan els altres, car el cinema, mitjà de propaganda nacional i política, no és, als seus ulls, un camp on l'activitat sigui lliure, a disposició del primer que passi. Ni a França (ni a Espanya) no hi ha cap dictador d'aquesta mena.

Tres intèrprets

Charles Laughton sap canviar de rostre i d'ànima amb prodigiosa facilitat. Aquest admirable actor és mestre en l'art difícil d'anul·lar la seva personalitat per a ficar-se en la dels més diversos personatges, el físic i els sentiments dels quals expressa amb tanta amplitud en el dibuix general com justesa en els detalls, i amb una veritat i una naturalitat inimitables. A la pantalla, no és Laughton que contemplem. Es el personatge creat per l'autor.

Recordeu aquell Neró d'*El Signe de la Creu,* xop de vanitat i crueldat, de gandulleria i luxúria? Amb uns ulls minúsculs i

James Cagney en «El Guapo»

torbadors i uns llavis molsuts i lluents, que passaven amb transició insensible de la ferocitat inhumana a una dolçor inquietant; amb cinc sotabarbes, amb deu sotaventres, amb unes cames curtes i primes que eren incapaces de sostenir aquell paquet de greix groc i de sang pobra que portaven al damunt; repapat en un divan on no es podia bellugar, aquell emperador romà era tan fastigós com un llimac. Amb mirada absent i endormiscada de xai degollat, desgranava lentament un raïm mentre, a l'arena, unes feres destroçaven carn humana. Els xiscles dels homes fets a trossos per les dents esmolades d'uns lleons enfollits, la fortor calenta de sang vessada, no l'immutaven. Insensible, no es preocupava d'altra cosa que de no empassar-se els pinyols. Per aquell Neró valia la pena d'anar a veure el film mediocre del pretensiós Cecil B. de Mille, l'home de més mal gust del món.

I el seu Enric VIII? Infantil i bàrbar, dominador i dominat, golafre i sensual, tendre i cruel, amb els set pecats capitals inscrits en un rostre vulgar i carnós, Laughton no jugava el rol del rei infame, aquell Barba-Blava anglicà que, com va dir no recordem qui, és una taca de greix i de sang en la història d'Anglaterra... El vivia. I el vivia amb sinceritat escruixidora. Golafre, aixafava els pollastres amb les mans i eructava com un carreter. Sensual, s'arranjava les calces abans d'entrar a la cambra de la dona cobejada. Cruel, subratllava la decapitació d'Anna de Boleyn amb riallades.

Creació magistral, aquella! Tan magistral com la del buròcrata de *Si jo tingués un milió.* Inoblidable, aquell infeliç Jemías Lambert. Trenta anys de mort lenta davant un llibre de caixa l'han aclaparat. El pobre Lambert ja no reacciona. Si l'amo l'esbronca, ni tan sols aixeca el cap. Si li donen unes vacances, no les acceptarà. S'avorriria. Treure'l del despatx seria matar-lo. I heus ací que un bon dia el grum li porta una carta. Amb un gest cansat, l'aparta. Està sumant. Quan ha acabat, l'obre. Un xec d'un milió! Ni el més petit gest de sorpresa no contrau el seu rostre inexpressiu. El pobre Lambert ja no reacciona. Trenta anys de mort lenta davant un llibre de caixa l'han aclaparat. I, lentament, ordena aquella taula sobre la qual s'ha fet malbé la vista. S'aixeca tranquil·lament. Puja escales, escales, més escales, d'un pas igual, les espatlles corbades, tan derrotat com sempre... Tothom recorda el desenllaç d'aquest petit *sketch,* un dels efectes de sorpresa més formidables que hem vist al cinema. Amb una enorme economia de mitjans, Laughton atenyia ací una intensitat expressiva trasbalsadora. Sabia traduir amb accents tan sobris com emocionants la íntima derrota d'aquell pobre vençut

Hem dit que, a la pantalla, no és Laughton que contemplem. Es el personatge creat per l'autor. No obstant, hi ha en el caràcter d'aquest actor un tret dominant, alguna cosa de terrible, d'inquietant i d'amenaçador, que ell no sap anul·lar ni dissimular, i que apareix en tots els seus rols. Ara mateix s'acaba d'estrenar a París un film, *Ruggles of red gap,* en el qual Laughton interpreta un personatge còmic. I bé: en aquest paper, aquella cosa d'inquietant, de terrible i d'amenaçador subsisteix. Marcel Achard ho ha comentat. Ha parlat del *redoutable Laughton.* I ha afegit que, en aquest film còmic, el bon humor de Laughton glaça la rialla i la seva gentilesa fa tremolar. «Allò que fa les facècies de Fields tan directes i vives—ha escrit—, fa de les de Laughton una sèrie de bromes sinistres.»

Els millors actors són sovint aquells que no són actors, ha dit Frank Capra. Mil i un film donen la raó al gran director de *Succeí una nit.* Al cinema, hem pogut constatar moltes vegades la gran i sorprenent naturalitat dels salvatges. Artísticament, aquests són més dotats que els civilitzats perquè no fan comèdia, la viuen. Els russos, els negres, els infants, per exemple. Un film francès, *Itto,* estrenat fa poc, ha cent cinematogràfic, d'aquest atrafegat personatge és tan gran, en efecte, que sembla talment que l'operador hagi de fer esforços inaudits per a no perdre'l de vista i per a evitar que se li escapi del camp de l'objectiu. Actors tan plens de vitalitat i de naturalitat com aquest, fan perdonables els convencionalismes i les inversemblances de la majoria de films americans.

Katharine Hepburn és una artista excepcional. Equidistant del somni i de la realitat, expressa els sentiments amb una veritat extraordinària, però també submergeix els seus personatges dins un halo de poesia emocionant. Estem veient, però, que els americans ens la faran malbé. *Les quatre germanetes,* ahir, *The little minister,* avui, novelles del més inefable rosa anglo-saxó, adreçades a les senyoretes de pensionat, semblen obeir a un desig de fer passar aquesta noia per l'adreçador comú de totes les *stars* i d'imposar-li sempre els mateixos papers. Chevalier acaba de dir que ha abandonat Hollywood perquè no vol continuar portant aquell vestit de tinent d'opereta. «No vull fer l'àngel—ha dit—, perquè això no convindria al meu gènere de bellesa; només vull fer una mica menys la bèstia.» Desitgem que els americans no obliguin la Katharine Hepburn a fer un dia aquesta confessió.

SEBASTIÀ GASCH

AVIAT AL
Fantasio
UNA ESTRENA SENSACIONAL

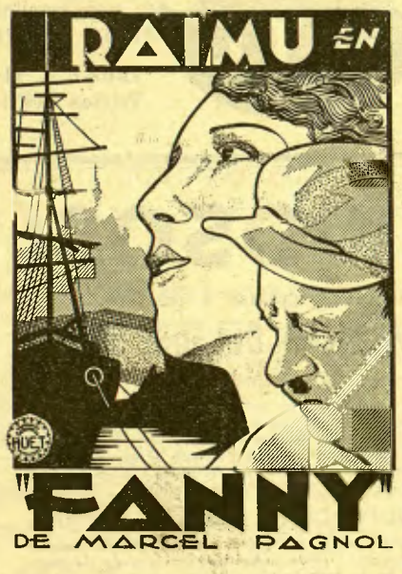

LA MES REPRESENTATIVA I BELLA DE LES OBRES DE PAGNOL

Telèf. de MIRADOR: 23118

8 PRIMERES ESTRELLES
May Robson, Jean Parker, Warren William, Guy Kibbe, Glenda Farrell, Ned Sparks, Walter Connolli, Barry Norton
Director: FRANK CAPRA
Dama por un dia
MARYLAND

Teatre Espanyol
Un èxit extraordinari del gran documental rus

La veritat sobre la Rússia actual
◆
A més a més
"Reina será bailarina"
Una comèdia musical francesa doblada en espanyol
Exclusiva GALIA FILMS

COLISEUM
3.ª setmana de plens amb

Es un film Paramount
Sense reestrena fins a l'octubre

EL TEATRE

«PERQUE DEMÀ SURTI EL SOL»

ANGEL FERRAN

M'hauria sabut greu morir-me sense haver escrit l'article sobre Angel Ferran — podria dir sobre el cas Angel Ferran, i potser seria més exacte —. Ara, la circumstància que el quadro escènic de l'Ateneu Polytechnicum representi, el 14 de maig, al teatre Poliorama i sota el patronatge de MIRADOR, la seva obra en tres actes *Perquè demà surti el sol,* m'ofereix un pretext que no deixaré pas escapar així com així.

Angel Ferran és un cas singularíssim dintre la literatura catalana. La seva modèstia, que, depassant els límits de la virtut, s'ha convertit gairebé en un vici, la seva manca d'ambició, han fet possible que un home del seu valor, de la seva originalitat, de la seva personalitat, no hagi ocupat mai dintre les nostres promocions intellectuals la categoria que li correspon. Angel Ferran, que, potser, és el primer humorista de Catalunya, ha tingut l'error de voler aplicar l'humorisme a la seva vida privada. Com que el seu temperament es negava ni tan sols a remarcar que una sèrie de personatges subalterns, que no li arriben a la sola de la sabata, aconseguien categoria de prestigis, la nostra societat literària ha pres aquesta civilitzada actitud com una mena de renúncia tàcita i avui dia ens trobem amb el cas tristíssim d'haver de *descobrir,* en certa manera, un home que fa prop de vint anys que escriu amb una gràcia, una empenta i una fantasia que sembla que li havien d'haver proporcionat, automàticament, un lloc d'honor dintre el món de les nostres lletres.

S'ha dit que el periodisme era un punt de partida magnífic, a base de sortir-se'n en el moment oportú. Angel Ferran no se n'ha volgut sortir i ha esdevingut una víctima de la feina terrible, grisa i monòtona de la quotidiana literatura informativa. Com si a Catalunya ens poguéssim permetre el luxe de sotaestimar algun dels nostres valors! Malaguanyats esforços, malaguanyat enginy, malaguanyades perles autèntiques que Angel Ferran ha llençat estèrilment dintre els milers i milers de quartilles que ha escrit per als periòdics!

Per això, quan l'ocasió arriba de poder arrencar aquest home del seu medi habitual i presentar-lo davant del públic dintre del marc prestigiós que li correspon, val la pena de cridar: «Senyors! Fixeu-vos en aquest escriptor. Aprecieu-lo i aplaudiu-lo, perquè com ell no en corren gaires.»

No em fa res que aquest article tingui una mica l'aire d'una proclama. Es més: em sabria greu que no tingués aquest caràcter. Vull fer la propaganda d'Angel Ferran, francament, descaradament, escandalosament si fos possible. Tinc la sensació clara, nítida, que tots plegats som culpables d'una gran injustícia que s'ha comès amb aquest escriptor. Ha arribat l'hora de fer la pau; ha arribat l'hora de situar-lo, malgrat ell, en el lloc que li pertoca. Fins ara, Angel Ferran, cargolat dintre la seva modèstia, no tenia responsabilitats. El moment ha arribat que les hi puguem exigir. Tenim dret a esperar d'ell una obra responsable, important. Aquest serà el nostre honor i la seva glòria.

* * *

Angel Ferran no és pas un humorista de l'escola catalana. Mirant-ho amb la millor bona voluntat, no trobo dintre la nostra literatura cap precedent que m'expliqui satisfactòriament el seu cas. L'humor català, al meu entendre, és fet de vaguetat, de pintoresc, de colorit, de donar a les paraules un sentit aproximat i maliciós; és un humorisme d'instint, amb més agudesa que exactitud, sensual i, al mateix temps, embellit per una punta de misteri i d'imprevist. Humorisme de fantasia, no d'imaginació.

En canvi, Angel Ferran és un humorista a la manera anglo-saxona. Està molt més a la vora de Mark Twain, de Shaw, de Jerome K. Jerome, que no pas dels nostres

Angel Ferran

Rossinyol, Pujols o Albert Llanes. Ferran és l'humorista excèntric, desconcertant, intellectual, gairebé inhumà a còpia de cerebralisme i de cercar ecos d'una ressonància còsmica. Fixeu-vos en la seva comèdia *Perquè demà surti el sol.* Allà veureu, en una taverna de la vora del port, un estrany personatge que ven postals dels millors paisatges de la terra: és el Pare Etern que fa propaganda de la seva obra, la Creació. De seguida us adonareu que aquest tipus d'humor no té res a veure amb la broma epidèrmica dels nostres platxeriosos parodistes de la passada generació. Portat pel gust de la paradoxa, Ferran fa tombarelles vers l'infinit, no pas amb la seguretat de trobar-hi alguna cosa, però sí amb l'esperança que el joc potser no és completament inútil.

Com en tots els grans humoristes, el fons de l'obra d'Angel Ferran és d'una insubornable serietat. Aquest castell de jocs d'esperit, de gràcia i d'imaginació que es *Perquè demà surti el sol* està posat al servei d'una idea ambiciosa. No és pas l'humor gratuit, perquè sí. Ferran, home de bon gust, no vol demostrar res, però vol predicar alguna cosa. A la seva manera, amb les armes que el seu geni literari li posa a la mà, fa la seva mica de moral.

Si m'obliguessin a jutjar aquesta comèdia, diria que la trobo alegrement anarquista.

* * *

A aquestes altures — fa més d'un any que vaig llegir l'obra; no he vist cap dels assaigs — ignoro en absolut fins a quin punt els mèrits literaris de *Perquè demà surti el sol* poden aconseguir una qualitat teatral. El que puc afirmar, sigui el que sigui l'esclat que l'escenari pugui donar a aquesta comèdia, és que es tracta d'una obra interessantíssima, de l'obra d'un escriptor de debò.

JOSEP MARIA PLANES

Passeig de Gràcia, 37. · Telèfon 79681
Sessió contínua de 11 matí a 1 matinada
SEIENT: UNA PESETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu
ROMANCE DE AMOR
Marioneta
NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL; exclusiu.
HÉROES Y MONSTRUOS
segona i última part d'aquest meravellós film, guanyador del Concurs Internacional de Cinema, Venècia 1935

Misteris de l'idioma

No fa molt vaig presenciar una representació d'*El Paquebot Tenacity* de Vildrac. Jugaren la peça una colla d'aficionats que segons sembla dirigeix el vell actor Enric Giménez. Els periòdics, en anunciar la «sessió selecta», no oblidaven d'esmentar «Obra traduïda acuradament i encertadament per l'illustre escriptor Carles Soldevila».

Durant la representació, en l'escena cabdal, quan la parella d'enamorats fuig de bon matí sigilosament de la taverna, després de llur nit d'amor per a anar a viure la Vida (en majúscula), ella, estrenyent el xicot encisada, li diu: «Estimat». Un minut després li murmura, acariciant-lo: «Tresor».

Bé. Doncs a tots dos mots el públic, tot el públic, va riure. Sí, realment, aquells dos adjectius xocaven i produïen hilaritat i també una mica d'angúnia.

De què provenia allò? Es evident que Vildrac no desitjava pas fer riure, sinó emocionar. Podia venir l'anomalia del joc de l'actriu, discreta, però fet i fet una aficionada? N'era conseqüència que la llengua catalana no és gaire apta per a dir moixaines, i mots galants com algú assegura? Podria ésser culpa del traductor, excellent artífex de l'idioma que poleix, torneja i ordena les paraules amb una asèpsia implacable? Recordava les gasetilles dels diaris: «Obra acuradament i encertadament traduïda»? Encertadament?...

Tots els respectes per Carles Soldevila, però és que una neteja massa a fons, un brunyit massa exigent de l'idioma no treu substància viva als mots? El fet era clar; aquells dos adjectius produïen un efecte totalment contrari del que volia l'autor. Aneu doncs a saber si un traductor no tan bon artífex, però més artista, hauria transplantat les dues paraules capgirant-les. Si un adjectiu massa tendre dit en català ens fa somriure, tal vegada un mot burlesc, una plagasitat bonhomiosa o un estirabot popular hauria fabricat per reacció aquelles gotetes d'emoció que ambicionava l'autor.

Que no? Què sé jo! Són coses que semblen minses i sense gaire importància, però que segons com hom les considera, fan meditar una estona.

JOAN DUCH I AGULLO

LLANTERNA

O'Neill, Pirandello i Schnitzler presentats pel Lyceum Club

Aquesta temporada es nota pertot arreu una gran efervescència i una atabaladora activitat per part de diversos agrupaments de teatre amateur, si per altra cosa no, per embastar projectes i prometre realitzacions òptimes i admirables. El que de tot això arribi a bon fi, ja ho veurem un dia o altre. De moment, però, podem comptar ja com a cosa segura amb la presentació, en sessió MIRADOR, i per part dels elements de la secció de teatre de l'Ateneu Polytechnicum, de la farsa d'Angel Ferran *Perquè demà surti el sol,* per al dia 14 de maig, al Teatre Poliorama, i una vetllada organitzada per les dinàmiques components de Lyceum Club que tindrà efecte el dia 8 a la Sala Studium, al carrer de Bailèn, 72.

El programa d'aquesta sessió serà compost de les obres que segueixen.

Abans d'esmorzar (*Before breakfast*), drama en un acte, d'Eugene O'Neill,

A la sortida (*All' uscita*), misteri profà en un acte, de Luigi Pirandello,

I *Sopar d'adéu* (*Das abschieds souper*), comèdia en un acte d'Artur Schnitzler.

Es prou interessant aquest programa i prou bo el record que ens va deixar la primera vetllada que ens va oferir aquesta entitat perquè no hàgim d'esperar que aquesta nova serà també cosa excellent. La direcció d'Artur Carbonell és bona garantia, com ho és també l'entusiasme i la intelligència amb què treballen els elements que s'han posat sota la seva direcció.

Una obra d'èxit

El *Nerone* de Pietro Mascagni, dirigit pel mestre mateix, a la Scala de Milà, ha estat esclatant i ha capgirat el programa hivernal que la direcció del teatre tenia projectat.

L'administració de la Scala ha fet públiques unes xifres impressionants: la nit de l'estrena, per exemple, la recaptació arribà a 275.454 lires; les vint representacions han donat 716.703 lires i hi han assistit 18.156 espectadors. Tres representacions més, diuen, i la taquilla hauria ingressat un milió.

Pel temps que correm, en què es parla tant de crisi en general i de crisi teatral en particular, les anteriors són unes xifres que fan bonic.

A propòsit d'això, els comentaristes constaten una vegada més que tant al teatre com al cinema, la crisi desapareix tan bon punt és oferta al públic una obra que li plagui.

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)

Importants rebaixes per ampliació SECCIO A MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

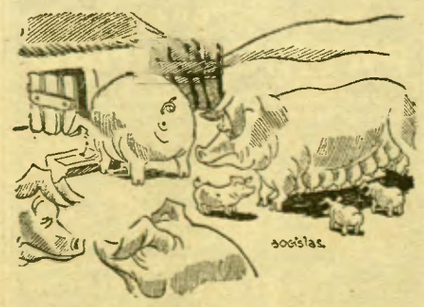

—Pobra! Es deu arruïnar comprant sostenidors!

GENI I FIGURA (*)

La fi de Don Juan

En canvi, què direm del pobre Tenorio de Zorrilla, el més infeliç i el de més sort de la colla? Es un Don Juan que es val d'alcavotes com l'*Infamador* de Cueva. Després del rapte de Donya Inés, ja podem dir que ha begut oli. No espera fer aigües a l'hora de la mort com el de Tirso i de Zamora. Queda enamorat com un collegial davant de Donya Inés i s'agenolla davant Don Gonzalo. De no ésser la incomprensió del seu futur sogre, aquest Don Juan acabaria essent tot un bon pare de família o potser tot un calçasses. Diu al Comendador:

Yo le daré un buen esposo...
Yo seré esclavo de tu hija,
en tu casa viviré,
tú gobernarás mi hacienda
diciendo «esto ha de ser».

Veritat que després encara té llengua i sap xerrar allò de Totsants:

No; no me causan pavor
vuestros semblantes esquivos;
jamás ni muertos ni vivos
humillaréis mi valor.

Sí, sí. Creu-t'ho! L'escena del sopar l'aguanta perquè pensa que és una broma que li han fet els companys:

¡Oh! Tal vez todo esto ha sido
por estos dos preparado.

Quan arriba, però, l'hora fatal, que ací no passa en una sola tomba, sinó en tot un cementiri que es belluga, ja sabem el desenllaç:

...que si es verdad
que un punto de contrición
da a un alma la salvación
de toda una eternidad,
yo, santo Dios, creo en ti;
si es mi maldad inaudita
tu piedad es infinita...
¡Señor, ten piedad de mi!

Ara que a aquest Tenorio penedir-se li val l'estona, ja que si hi deixa la pell salva l'ànima. Pitjor els que han claudicat de franc, inútilment, ja que no s'han escapat de l'infern. Del Tenorio de Tirso encara ens cap pensar si demana confessar-se per tal de guanyar temps i burlar-se una vegada més del Comendador que està cremat amb raó i crema com una brasa. Del Tenorio de Zamora ja no ho podem pensar tant. El d'Alonso Córdova s'espanta tant que segurament això li priva de recordar-se que ha de penedirse. Del de Zorrilla no hi ha el més petit dubte que se'ns queda a les mans i es torna completament de color de gos com fuig. De no morir-se acabaria en frare de la Trapa. I no va de broma. Ja veurem com acaba el Capità Montoya del mateix Zorrilla. El cel guanya aquest Don Juan, però es perd per a nosaltres. Es clar que ell hi surt guanyant i poc li deu importar que nosaltres hi sortim perdent i el tipus que representa partit per la meitat. José Cascales Muñoz, en parlar sobre *El Estudiante de Salamanca* en el seu llibre sobre Espronceda, diu:

«Y fué tan brillante y tan poética, y tan esplendorosa, la forma que Espronceda supo dar a esa leyenda, que descuella como clásico tipo entre todas las demás derivaciones. No dudo de que, si se trasladase al teatro, como podría y debería hacerse si nuestros actores y empresarios sintiesen el amor al arte que tanto se echa de menos en tierra de garbanzos, se notaría cuánto debe el *Don Juan Tenorio* de Zorrilla, publicado en 1844, al *Estudiante* de Espronceda (impreso en 1840), y cómo sin éste es muy probable que aquél no se hubiera escrito nunca. Aparte de lo cual, se observaría también cuán lógico y cuán sostenido es el carácter de Don Félix, rebelde desde el principio hasta el final, insensible al amor puro y al dolor profundo, y cuán enérgico es su contraste con el botaratesco y dulzaino *Don Juan,* que comenzando en Petronio acaba en San Agustín, y a quien saludará con amargura Don Félix desde las calderas del infierno, donde igualmente se anda tostando Elvira, mientras Tenorio y Doña Inés gozan de las bienaventuranzas celestiales, por haberse acordado a última hora de cumplir con ciertos requisitos de procedimiento canónico.»

El Estudiante de Salamanca es diu Félix de Montemar, però és un Don Juan Tenorio tot d'una peça. El de Zorrilla s'ho diu, però no ho és pas. L'únic que hem de reconèixer a José Zorrilla és que ha sabut adjuntar a l'antiga llegenda del convidat de pedra la llegenda de l'home que presencia el seu propi enterrament, llegenda també tan antiga que Cristòbal Bravo, cec de Córdova, la publicà a Toledo l'any 1572 i que és la que Espronceda recull en *El Estudiante* i el mateix Zorrilla en *El capitán Montoya.* I hem de tenir en compte que el viratge del Tenorio de Zorrilla té força tradició en la literatura espanyola. Fins i tot, que hagués acabat en bon pare de família. Calderón de la Barca presenta en *No hay cosa como callar* un Don Juan de Mendoza que es casa amb una de les seves víctimes. En *La Devoción de la Cruz* un Eusebi que treu Julia del convent i mor penedit i miraculosament confessat. I en *El Purgatorio de San Patricio* un Ludovico, gran pecador, que té una visió de l'infern, el purgatori i el cel i acaba fent-se monjo. Es la mateixa tradició de l'home més dolent del món, don Miguel Mañara, que mor convertit.

Cervantes, en el drama *El Rufián Dichoso,* prèsenta el *rufián* Cristóbal de Lugo que es fa frare a Mèxic i que mor carregat de lepra i en olor de santedat després de pendre sobre seu tots els pecats de Donya Ana. Com les comèdies de vides de sants que presenta Lope de Vega, que no són res més que donjuans que acaben sants: *El cardenal de Belén* (vida de Sant Jeroni) i *San Diego de Alcalá.* Però si al cap i a la fi és el mateix cas de la vida de Sant Ignasi de Loyola i de Lope de Vega i de Calderón i de tants altres!...

José Zorrilla, que, com Lope, Calderón, etcètera, té molts personatges tocats de donjuanisme (en *Margarita la Tornera, El testigo de bronce...*) encara té *El Capitán Montoya* imitació directa d'*El Estudiante de Salamanca.* Ací tornem a trobar la mania de Zorrilla de fer la Inés monja i el Don Juan benaventurat. Montoya, en anar al convent a veure Doña Inés, veu el seu propi enterrament i corre a fer-se monjo i quan mor, en la tomba d'aquest Don Juan posen:

Aquí yace fray Diego de Simancas,
que fué en el siglo el capitán Montoya.

L'editorial Montaner y Simon (Barcelona) encarregà a Zorrilla que tornés a escriure sobre el Don Juan i com a obra pòstuma li arribà a publicar el primer fragment que deixà de *La leyenda de Don Juan.* Aquesta obra, doncs, no acaba.

En Tirso de Molina i Alonso Córdova les dones del Don Juan tenen poca importància. En Córdova Doña Ana es refugia en una església o convent. En Zamora prenen relleu Donya Ana i Beatriz, i és aquesta última la que es refugia a l'església i és la que estima el Don Juan. En Espronceda Elvira ja mor pel seu amor a Don Félix. En Zorrilla Donya Inés sempre és monja i no sols arriba a estimar el Don Juan, sinó que el salva. El tipus femení, en la vida de Don Juan, va tant en augment que eclipsarà aviat el mateix Don Juan.

Campoamor ens dóna un Don Juan vell, carregat de reuma i preocupat a «mirarse la lengua ante el espejo». Fuig i s'amaga d'una espanyola que a la fi el mata amb els seus petons i carícies. Ve el judici etern. Debades volen salvar-lo una alemanya, una anglesa, una francesa i una italiana. El salva l'espanyola (andalusa, sevillana) donant la seva ànima i precipitant-se a l'infern per tal de fer pujar al cel l'ànima del Don Juan. En *El Rufián Dichoso* de Cervantes, Cristóbal de Lugo es fa seus tots els pecats de Donya Ana. En Campoamor els papers es canvien. I el Don Juan queda tan poc galdós com l'home que accepta que una dona s'aixequi en el tramvia i li ofereixi el seient. En canvi el caràcter femení queda de molta força i molt bell. Antonio Hurtado en *Monólogo de ultra-tumba* es proposa refutar el materialisme, en la conversa que Don Juan té amb un químic al qual porta un cadàver perquè li digui què és la vida. Don Juan somia que el porten a l'infern i després el troben mort al llit. Mor com un pollet. Al pobre Don Juan només li faltava aquesta mort vulgar. L'hem vist acabar: penedint-se; aterroritzat; benaventurat; casat; virtuós; monjo; en olor de santedat; sant; i vell, xacrós i mort a petons per una amant. Només li faltava aquest morir al llit com qualsevol botiguer! Sort que ens queda *El Estudiante de Salamanca*!

José Echegaray (que en els seus dramas té algun caràcter més o menys donjuanesc com en *Vida alegre y Muerte triste* on alguns volen veure un Don Juan, per bé que força corromput) ha escrit *El hijo de Don Juan,* i hi tracta el problema de l'herència a imitació dels *Espectres* d'Ibsen. Don Juan Mejía és un llibertí i el seu fill Lázaro un atàxic per herència.

Un altre dia mirarem de donar un cop d'ull als donjuans estrangers, que n'hi ha més que un foc no en cremaria.

RODOLF LLORENS

(*) Vegi's MIRADOR núm. 322.

Subscriviu-vos a MIRADOR

Rambla del Centre, 19 (Llibreria Bergé) - Barcelona

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... n.° ..... es subscriu a MIRADOR

pel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.

..... de ..... de 193.....

Signatura

Cine Actualidades

2.ª SETMANA

Un documental impressionant en espanyol. Projectant-se sencer

FEMINA

Doble programa F O X

Seamos optimistas

amb Shirley Temple, la revelació de la temporada i Warner Baxter

A més a més:

Noches de Nueva York

amb Spencer Tracy i Helen Twelvetrees

LES LLETRES

ELS LLIBRES

N. Bogdànov, *La primera noia* (Proa).—V. Polonski, *Bakunin* (Atena)

La circumstància feliç de tenir un bon traductor del rus i al mateix temps coneixedor excellent de les noves condicions de l'existència a la U. R. S. S., com és Andreu Nin, ens permet de tant en tant, ultra el goig de llegir en català les obres immortals de Tolstoi i Dostoievski, de pendre contacte amb llibres de nous autors russos. Encara que l'esnobisme comunistoide ha minvat molt, i que les editorials madrilenyes no envaeixen el mercat amb tants llibres procedents de la U. R. S. S. com fa quatre o cinc anys, i malgrat que, del parer del mateix Nin, la literatura russa ha sofert, sota Stalin, una reculada desesperadora, el record dels Glàdkov, Pilniak, Seifulina, us encoratja a pendre contacte amb aquestes mostres de la producció literària soviètica que hom ens ofereix en català.

La Primera Noia, de Nicolaí Bogdànov, *història romàntica,* segons el subtítol, és una bona novella. L'autor ens descriu en primera persona la vida d'una Joventut Comunista, en els primers anys del nou règim, anys durs, de lluita i de privacions, i en els quals es forjava, entre penosos tempteigs, una moral nova. Hi ha moltes coses en aquesta narració que, en xocar violentament amb les nostres concepcions de la vida, ens fan veure fins a quin punt és sincer l'autor i com pretenia d'ésser total el capgirell que els comunistes volien donar a Rússia. Coses que expliquen, per exemple, les dificultats que els camperols han oposat al sistema soviètic, la durada de la guerra civil i el bandidatge que pertorbaren els inicis del règim, la duresa de les condicions de vida a la U. R. S. S., i sobretot, el caràcter especialíssim del partit comunista, i del *Komsomol,* el paper que tenen assignat en la construcció del nou ordre de coses, i les desviacions constants que sofreixen, i que fan precisa la correcció implacable dels superiors. Potser, salvades totes les distàncies, la millor comparança que hom ha fet amb els membres del partit comunista rus, és la que els equipara amb els jesuïtes, per llur sentit de l'obediència absoluta, per llur esperit místic de sacrifici i ensems de domini, i per la forma d'iniciar la joventut, mitjançant congregacions, en les vies que marquen els dirigents.

El *Komsomol* que ens descriu Bogdànov en la seva novella, té com a membre destacat una noia, Sània, que per la seva joiosa decisió i el seu coratge convençut, és l'orgull de les cèl·lules locals del Partit. Però Sània topa amb l'amor, o millor amb el sexe, i quan tracta d'aplicar els axiomes de la nova moral, i de seguir les normes de l'amor lliure, és contaminada i encomana la seva malaltia a tots els seus companys, amants ocasionals. I aleshores, la dignitat del *Komsomol* exigeix una mesura enèrgica, que eviti el desprestigi que recauria damunt tota la joventut per aquesta falla del seu membre més destacat. I el protagonista del llibre, Alekhin, s'encarrega de posar a la pràctica la solució: una solució calderoniana, que posa un final tràgic a la novella. Les darreres pàgines, després de la mort de Sània, en les quals, a través dels fulls del seu diari íntim, ens és revelada l'evolució dolorosa d'aquesta moral sexual, pel perfeccionament de la qual, a través dels segles, totes les civilitzacions han treballat, clouen el llibre, que és tendre i tot, quan s'escau, i escrit en un estil directe i aparentment ingenu, amb escenes acolorides i banyat tot ell d'un autèntic proselitisme comunista, que com que el llibre està ben escrit, no fa nosa.

* * *

Un altre llibre rus interessant, traduït —ben traduït—, per Andreu Nin, és aquesta biografia de Bakunin, per Viatxeslav Polonski, que ha publicat l'Editorial Atena, una empresa nova que es llença, pel que sembla, amb una gran empenta, i presenta els llibres amb un gust remarcable.

La vida del patriarca de l'anarquisme, explicada per un comunista que no es distingeix per les seves simpaties envers les doctrines de Bakunin, és, amb tot, un espectable grandiós. Es el revolucionari per essència, l'home que ha participat en més revoltes i que ha posat els fonaments de totes les altres; l'home que, endut per aquest inexhaurible afany revolucionari, revisarà i modificarà les seves doctrines fins arribar a l'anarquisme pur: cap govern, cap llei, cap

Bakunin

coacció; llibertat absoluta per a l'individu i per a les comunitats. La ressenya de les seves activitats a través de tot Europa, les seves presons a Rússia, amb aquell document preciós que és la seva «Confessió» al Tsar, pintura magnífica d'un home, amb totes les seves febleses i amb tota la seva grandesa; les societats secretes que constantment fundava i que el feren barallar-se amb demòcrates i socialistes i escindir la primera Internacional que havia fundat Karl Marx; la irradiació de la seva influència personal i ideològica així com el seu profund eslavisme, tot plegat passa pel llibre àdhuc a través dels apassionaments del biògraf, i en fan un document interessantíssim per a la història del segle passat i per a la formació dels moviments obrers.

Polonski dóna per liquidat l'anarquisme arreu del món, després de la floració d'herois que havia de produir, amb els Kropotkin de tots els països. Marx, l'etern enemic de Bakunin, fred i científic, ha triomfat damunt l'anarquisme. Però ací precisament encara gaudim de les darreres espurnes d'unes teories que en tots els països han estat abandonades. Llegint el llibre de Polonski us creieu, davant dels escrits de Bakunin, trobar-vos amb articles de *Solidaridad Obrera.* L'apoliticisme, el culte de la violència sistemàtica, l'admiració envers el bandidatge, les invocacions al desfermament de totes les «males passions», són encara tòpics predilectes dels nostres anarquistes. En el llibre de Polonski hi ha l'esbós d'un personatge, Netxàiev, que exercí un paper important en la vida de Bakunin. Totes les teories del vell revolucionari es trobaren dutes fins al seu desenrotllament extrem amb la vida i les doctrines que predicava el seu deixeble Netxàiev. Eliminador de tota moral, per tal com per ell «només és moral allò que contribueix al triomf de la revolució», no l'espantaven el crim, ni la delació, ni el robatori, i es voltava de la púrria de la societat, si així li calia per als seus projectes revolucionaris. Netxàiev havia de representar el ferment corruptor que, tard o d'hora, havia de fer morir totes les doctrines exaltades de Bakunin i els altres teoritzadors de l'anarquisme, i havia de perpetuar la seva figura, en una caricatura grotesca, a través dels «homes d'acció» del terrorisme barceloní.

RAFAEL TASIS I MARCA

L'actualitat literària

Un enfit de llibres

Com cada any, el Dia del Llibre es caracteritza per una excessiva producció de nous volums de prosa o de vers, i com cada any, cal plànyer-se del nombre excessiu de llibres que, si no fos per la diada, no trobarien ocasió decorosa d'ésser escrits ni publicats. El crític veu envaïda la seva taula de treball per dos o tres mesos, i la seva feina obligada de lector comporta més d'una desil·lusió. I, l'endemà del 23, o del 24, si la festa es prorroga, com l'any passat i aquest, comença una llarga abstinència de publicació i de compra de llibres que és, fet i fet, l'estat normal del mercat editorial català. Novelles, volums de reportatges polítics i variats, aplecs de contes, llibres de crítica política, han ofert llur virginitat llampant al públic barroer i atrafegat del Dia del Llibre. I hom pot celebrar, com a nota satisfactòria, que els dos volums de versos que aparegueren en aquella diada (*Poesies,* antologia de J. M. Lòpez-Picó, i *Auques i Ventalls,* reedició de luxe dels aguts poemes de Josep Carner) són d'una qualitat perdurable més enllà del Dia, i àdhuc de l'any.

L'aspecte exterior...

L'aspecte exterior de la diada, com més va més trist és. Muntanyes enormes de restes de liquidacions editorials, subliteratura pornogràfica i diguem-ne científica, parades rònegues, que la pluja estova i destenyeix. Crits de drapaires i venedors de gangues. Rètols desvergonyits i envaïdors. Tot plegat, exponent d'una misèria lamentable del llibre a casa nostra, que caldria tenir la mica de pudícia de dissimular, precisament en aquella diada.

Els barbarismes

Em sap greu que la parsimònia i limitació extraordinàries amb les quals l'Editorial Barcino tramet de tant en tant algun volum dels que publica a la crítica més o menys autoritzada, em privin massa del gust de parlar d'unes obres que en general són sempre lloables i profitoses. Aquest recent volum de la Col·lecció Popular Barcino, titulat *Els Barbarismes* (*Guia de depuració del lèxic català*), i signat per Bernat Montsià, nom que cobreix el d'un literat ben conegut i admirat, serà d'una utilitat palesa per a tots els catalans que vulguin eliminar del seu llenguatge oral i escrit l'excés de castellanismes que substitueixen mots que sovint són molt més vius i entenedors. L'estil planer amb el qual són exposats els barbarismes, llur aplicació i llur substitutiu normal, així com l'ordre que ha presidit la confecció del llibre, amb el vocabulari final, facilitaran molt la finalitat de l'autor, que ha d'ésser també la de tothom que estimi, com cal, l'idioma català.

R. T. M

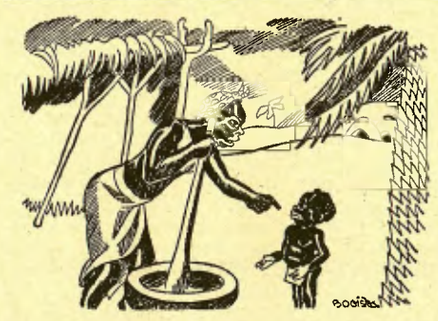

RELATIVITAT

—Vés-te a rentar, tens les mans totes blanques!

(*Ric et Rac,* París)

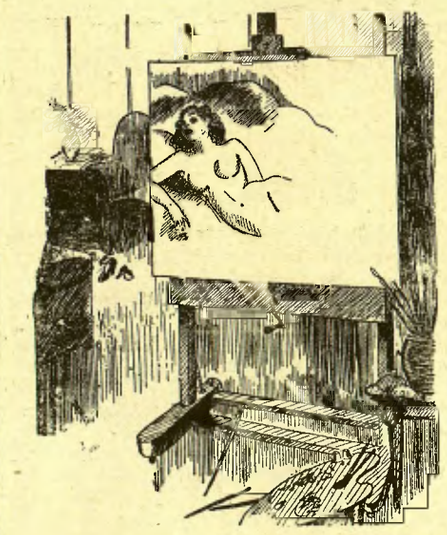

—Però, senyor Rafeques! Què us agafa?

(*Ballyhoo,* Nova York)

VIATGE DE NOCES

—D'aquí a Florència, quants túnels?

(*Ric et Rac,* París)

—Mira què diu el diari: «Després de les eleccions generals turques, disset dones han entrat al Parlament...»

—Ah, i s'ha restablert la poligàmia?

(*Il Travaso delle Idee,* Roma)

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ◙ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. i Telèfon 17047 : BARCELONA

L'experiència de la mort

Res no importa tant per fixar el sentit de la vida i el misteri de l'existència, com establir una distinció neta entre el que som i el que fem; en altres mots, entre la nostra existència i les nostres múltiples funcions. Distinció absolutament capital que sembla que molt pocs són capaços d'intuir a plena llum. La majoria semblen, efectivament, trobar-se en la situació de confondre's amb llurs activitats, a la manera d'aquell porter d'hotel que Murnau presentava en el seu film *L'Ultim,* el qual s'havia identificat de

Landsberg

tal manera amb la seva funció, que en abandonar per sempre l'uniforme que concretitzava aquella professió, sofreix un anorreament moral que equival a la mort.

Per copsar tot l'abast d'aquesta distinció, vegeu si us plau, des de la perspectiva que ella condiciona, com es posa el problema de la mort i de la supervivència.

Per aquell per qui la distinció és fictícia i creu que tota la seva realitat no és altra cosa més que la totalitat de les seves vivències i dels seus actes, naturalment que no pot pensar en una supervivència possible. Evidentment, les funcions totes es troben vinculades a una sèrie de relacions, la destrucció de les quals és evident en el fenomen biològic de la mort. Altra cosa pensa aquell que estableix la distinció entre la categoria ontològica i la categoria funcional. En el seu fur interior intueix que cap acte, cap funció, no exhaureix les possibilitats existencials. Endevina una reserva essencialment inexhaurible. Diríem doncs que l'esperit excedeix la vida, que la vida per tant no és l'existència, sinó un acte vers l'existència, quelcom amb què ens debatem, però de cap de les maneres quelcom que ens constitueixi.

La malenconiosa meditació sempre renovada sobre la caducitat de les coses de la vida no seria possible si no fos referida a un lema de perennitat inscrit en nosaltres. A la superfície, en el joc renovat de les funcions fisiològiques, psicològiques i socials, tot està sota la llei del temps. Al fons, espectadors immòbils, assistim adolorits a aquesta mort intermitent de tot en nosaltres, sense acabar de morir mai del tot. La mort és la destrucció final o bé l'emancipació d'aquesta llei biològica de corrupció que permetrà per fi realitzar la vida en el sentit pla del mot, és a dir de la vida identificada a l'existència?

El problema de la vida, doncs, és el problema de la mort, i de tal manera és això exacte, que l'experiència de la vida implica l'experiència de la mort. Si una fenomenologia de la mort és possible, per tal com la mort és imminent a la vida, la mort essent, com ha dit magistralment Simmel, la forma de la vida. Forma en el sentit de limitació. Es veritat que la majoria no ho veuen així, però en això són víctimes d'una fallàcia. Els sembla que com que la mort no es realitza sinó en un moment determinat (cop de tisores de la Parca sobre el fil de la vida), s'imaginen que tota la vida fins aleshores és independent d'aquesta ruptura final, quan la veritat és que aquest desenllaç final projecta una ombra sobre tots els moments viscuts, de tal manera que totes les vivències es troben acolorides d'una manera específica per la presència latent de la mort, i és així que partint de la vida ens ha d'ésser possible pressentir la mort.

Es dins d'aquest ordre de preocupacions que es mouen les cogitacions de Max Scheler consignades en els seus escrits que la *Revista de Occidente* acaba de publicar amb el títol de *Muerte y supervivencia.* Ara bé, el deixeble predilecte del gran mestre alemany, P. L. Landsberg, es troba avui entre nosaltres i parlarà dintre pocs dies als socis del Conferència Club sobre aquesta qüestió de l'experiència de la mort, conferència la seva que no serà sinó una anticipació del llibre que sobre la matèria prepara l'illustre filòsof i en el qual les reflexions fragmentàries de Max Scheler seran rectificades, prolongades i superades.

Aquests dies he tingut la sort d'assistir a les magnífiques lliçons que Landsberg ha professat al Seminari de Pedagogia, sobre Sant Agustí, Max Scheler i Nietzsche i he pogut, en la conversa privada, aclarir i discutir els punts per mi obscurs; he sol·licitat, impacient, dades sobre el contingut del llibre imminent, i heus ací que la massa d'aquestes, per mi, precioses adquisicions em procura una cadena de reflexions que no em costa gens de relligar als paràgrafs anteriors.

* * *

P. L. Landsberg m'ha dit que en un preàmbul de la seva conferència desemmascararà les solucions fictícies que tracten d'aquietar l'angoixa de la mort. Així és com l'humanitarisme i el nacionalisme, en projectar en una dimensió extrapersonal la nostra set de transcendir-nos, constitueixen el més fallaç dels miratges, en proposar-nos objectes finits, encara que circumstancialment indefinits, quan del que es tracta és d'abordar la regió metafísica.

Desfet el miratge sociològic i històric, trobem la mort com un misteri personal per definició. Personalitat i mortalitat es condicionen recíprocament, i de tal manera així, que veiem que l'aprensió de la mort, la consciència de la mort, augmenta en raó directa de la intensificació de la personalitat.

Landsberg ens invita a realitzar una primera experiència, aquella que resulta de la visió de la mort dels altres. Esdeveniment general quan es tracta dels altres en abstracte, experiència, quan es tracta del pròxim (en el sentit evangèlic del mot, avui tan desnaturalitzat), és a dir, de les persones estimades. I és que l'amor és la funció per la qual descobrim la persona, posem i constituïm aquesta persona enfront de nosaltres, ensems que, enfront d'ella, ens posem i ens definim nosaltres. Per això, la mort de la persona volguda posa en forma violenta el misteri un i indissoluble de la personalitat i de la mortalitat.

Qui hagi assistit a l'agonia i a la mort d'un amic confirmarà les remarques de Landsberg. El traspàs apareix, no com una destrucció, sinó com una desaparició. La vida (en el sentit sempre biològic) realitzava una presència; ara experimentem una absència. El cos ha esdevingut inservible. No hi ha ja comunicació. Pot haver-hi existència, però la comunitat que la presència feia possible ha estat rompuda.

«Ens ha deixat», diu el vulgar. Aquesta és l'amarga remarca. La ruptura de la comunitat que la circulació d'idees i sentiments i l'ajuda recíproca establien, ha estat rompuda. I en aquesta ruptura hi ha un que n'és la causa i un que n'és la víctima, i els que restem pressentim en el dolor d'avui la natura del que serà la nostra deserció de demà, perquè la mort ens sembla ara això, com una infidelitat comesa a contracor. La metafísica de la fidelitat ens condueix a la metafísica de l'esperança que ha de fer-la possible.

Quan l'amic sofreix els turments de l'agonia i quan el veieu ja rodant per aquell camí que ningú no remunta, el traspàs l'espereu com una deslliurança. En el moment precís de produir-se experimenteu una consolació, per bé que tot seguit la percepció de tot el que heu perdut us reprengui i us lliuri al dolor més fort.

Metafísica de l'esperança! Som al punt neuràlgic de la qüestió. No de l'esperança com a sentiment convivint al costat d'altres sentiments, sinó de l'esperança com a llei del nostre esperit, com a testimoni de la natura radical del nostre ésser, l'essència del qual és de persistir. Les il·lusions que ens forgem al llarg de la vida acaben en desengany, però no atempten contra l'esperança. Hi ha ací una distinció radical. Mentre els primers *espoirs* (1), que diuen els francesos, impliquen ja una ombra d'incertesa i porten sobre moments de la vida, l'esperança, restituïda al seu sentit profund, excedeix la vida, puix que la seva natura mateixa és fer-se excèntrica a ella.

Textualment m'ha dit Landsberg: «El desengany no és la desesperació, sinó més aviat una etapa en la *purificació* de l'esperança, que transcendint el món, en descobreix aleshores el sentit autèntic.»

Seria difícil eludir aquí la resposta cristiana. No crec pas que sigui aquest l'intent de Landsberg. Es veritat que hem arribat a una zona en la qual teologia i filosofia, revelació i reflexió es confonen, però la vida filosòfica no defuig sinó que cerca aquesta totalització. En la seva profundització darrera, la vida filosòfica tracta d'unificar en una vivència suprema les múltiples experiències que ens assalten pertot arreu. Amor de la veritat per amor a l'existència. El filòsof és l'home que realitza amb la màxima plenitud la voluntat d'existir, que es mou de ple dins l'*eros* platònic i que per l'adhesió a la veritat (allò que és) cerca de passar d'una forma sumària d'existència (2) a una forma definitiva d'existència.

La mort apar aleshores, com deia Plató, com la fi de la vida filosòfica. I Santa Teresa confirma el pressentiment del savi antic (3). La mort, d'element pertorbador, d'esglai, ha passat a ésser la gran amiga, el desenllaç que farà possible l'acompliment d'aquell anhel d'existir que és la nostra definició més contundent.

JOSEP PALAU

(1) Poder pensar en francès ha permès a Landsberg edificar aquesta filosofia del desengany, com una etapa vers l'esperança veritable, puix que els francesos fan entre *espoir* i *espérance* una distinció, difícil de fer en alemany com en català.

(2) Que Fenelon ha expressat d'una faisó insuperbale: «Je suis presque ce qui n'est pas...» en un text massa llarg per reproduir ací.

(3) «Muero porque no muero.»

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Enric d'Aoust

La pintura d'Enric d'Aoust reclama l'examen de la segona visita per tal de fer-se amb el seu interès. A primera vista, l'autor és un preocupat de la matèria, a la qual sacrifica la intenció. No obstant, amb més circumspecció, d'Aoust apareix igualment interessat a copsar els ingredients de les altres classes que són els que li presten la robustesa i esperit en els quals assenta les possibilitats futures. La pressa amb què ha confeccionat l'exhibició de les Galeries pis del dibuix a casa nostra, considerat com a un gènere inferior que va a parar a vies mortes. Caldria que es reflexionés amb la seva aplicació espiritual i que l'escèptic del dibuix veiés en el seu sintetisme i en els seus models tot un misteri d'expressió diametralment oposat al ritme d'Ingres. Oposat àdhuc en el sentit de la captació, ja que si aquell s'atura en el límit que assenyala la fredor proverbial de l'escola, aquest no té límits i penetra arreu i de tot en fa acte de sensibilitat com ho demostra qualsevol tema de l'autor amanit amb la

Josep Ventosa — Dia gris

Syra ha estat segurament la que ha impedit que d'Aoust presentés amb més magnificència el paisatge, en el qual, a jutjar per la petita mostra que exposa, té un bon assumpte a desenvolupar si no minva la gràcia que hi ha infiltrat.

Les flors són el plat fort de l'àplec pictòric, i són principalment aquestes les que serveixen per a classificar l'artista com un que va formant-se lentament, tot adquirint una orientació que l'ha de dur als resultats ambicionats i que ara ja s'entrevenen de manera inequívoca

Arthur Segal

Una de les sales de les Laietanes està ocupada pel pintor rus Arthur Segal, que ve per a exposar-nos pràcticament l'estat de les seves descobertes artístiques basades en els problemes del «punt visual» i del «nou naturalisme». Aquests dos punts, que l'autor, sintèticament, explica des del catàleg, tenen un fons dialèctic grandiós que la manca d'espai no ens permet de comentar. El que sí estem facultats de fer és opinar que afortunadament els resultats de les teories no s'ajusten a la seva quantitat d'abstrús.

Els bodegons i els retrats són teles pristines, d'un realisme molt pujat, que diuen de Segal les bones consideracions que el seu programa no abasta.

Els paisatges obtenen un desfocament graciós i una qualitat decorativa que hem vist repetidament emprada per la Sacharoff, que els fa així mateix superiors a la part teòrica que els anima, si és que realment els anima, que podria molt ben ésser que no fos així, sinó que representés únicament un d'aquells fets inconcrets que tant plauen als que de la pintura en volen treure més complexitat de la que realment té.

Esteve Vicente

Una vegada més Vicente ha bandejat la pintura en una exposició i ha posat al seu lloc una rastellera de dibuixos immillorables. Vicente pot prear-se d'ésser un perfecte personal. I no pas un personal provinent del camp del procediment, que poc li valdria, sinó de l'emoció. L'artista castellà dibuixa amb una passió de conjunt tan pronunciada com pinta amb aportacions morals i manca exterior d'allicients. Amb les possibilitats del dibuix fa un infinit de matisos i aconsegueix resultats completíssims, als quals no manca el color per endevinar la seva intensitat cromàtica, ni hi manca tampoc com a auxiliar promotor de sensacions que semblen tributàries en exclusiva de la paleta. Ja hem dit que el resultat és complet i com a tal superior a tota la pintura irresponsable que es fabrica i que es cotitza pel mer fet material de poder-se anomenar pintura.

Vicente lluita amb els impediments proquímica elemental de masses. D'aquesta manera, Vicente, no tan sols realitza aspectes que, degut a llur propi convencionalisme, són suspectes de transformar-se en bells, sinó que arriba a retratar amb una puresa absoluta i a esclarir el fons psicològic del model dotant-lo de les necessitats que la mateixa intransigència reclamaria.

Josep Ventosa

El pintor Ventosa ha eixit finalment de la crisàlide amb què s'embolcallava, i tot portant a cap la seva primera exposició i fent d'això un esdeveniment notable, ha sabut remoure les aigües mig somortes de les exposicions d'uns mesos ençà. L'exposició Ventosa constitueix, doncs, un d'aquells fets que els que no segueixen amb massa precisió el nostre moviment pictòric no tindran inconvenient a situar en el lloc reservat als imprevistos.

Ventosa ho ha fet molt bé. Ha aparegut en el madurament, quan l'obra li exigia el dret d'equiparar-se a la producció d'antics companys, quan passades les marfugues idealístiques dels nostres pintors, s'ha pogut definir el que s'entén per pintar i quan s'ha meditat prou en el valor de la pintura catalana del segle passat, que és fet i fet la font que subministra l'energia de la d'ara. A Ventosa l'havíem vist a petites dosis, i sempre l'havíem considerat com un pintor que tenia molt a fer. Després d'haver-se plantat a la Sala Busquets, hem de ratificar-nos. Es un artista que, diguem-ho una vegada més, ha tingut l'encert de mirar-se Martí i Alsina i contemporanitzar-lo. A Ventosa se'l veia en aquesta disposició, però amb una certa irreflexibilitat. Es llançava pel pendent de l'entusiasme mitjançant el qual aconseguia obres d'una fuga esponerosa, usant un divisionisme brillant i una marxa pictòrica de cent per hora.

El que avui posa en clar l'exposició és el centrament, la renunciació als darrers records i equilibrar-se, com fa el xicot que comença la carrera passades les primeres armes bullicioses del batxillerat. Josep Ventosa reuneix en moltes teles el que haurà de fornir i impulsar la seva personalitat. Per un cantó, la nostra particular manera d'expressar el lirisme, per l'altre el comentari obert del natural, sense la promiscuació de la goteta de malícia.

Dia gris i la tela núm. 8, que són dos veritables caps de colla, donen a entendre l'arrenglerament d'aquests dos factors que sostenen la totalitat pictòrica del darrer incorporat a l'alta pintura nacional.

Ha estat per la darrera una adquisició molt bona, a la qual hem de desitjar que mantingui la constància de què s'ha valgut per a triomfar, donant temps al temps i sense comprometre's amb les ànsies dels frenètics.

ENRIC F. GUAL

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" — Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

Una sorpresa i una amenaça

Un diari de la nit, al qual hem d'estimar i estimen per múltiples motius però del qual bé podem dir que no es distingeix pas precisament per una excessiva vigilància quant a la mida i l'oportunitat dels elogis que prodiguen a tort i a dret els seus entusiastes redactors, ens sorprengué dissabte passat brindant al nostre interí i deseixit factòtum edilici i governatiu una idea que, donades les circumstàncies que concorren en l'oferta i en el subjecte al qual és feta, ens ha fet esgarrifar de por davant la seva possibilitat de realització i d'admiració per la inconsciència que delata per part de l'anònim redactor que se'n fa ressò.

La sorpresa que ens donà l'alludit diari fou la publicació, a dues columnes, d'un gravat representant una efígie masculina, amb el cap escarolat, amb mostatxo i mosca, vestida sumàriament amb una camisa mig oberta que emmotlla uns pits força abundosos i tota embolicada de cames — l'efígie és asseguda — amb uns ropatges interminables. Al peu d'aquest gravat se'ns feia saber que reproduïa l'estàtua en marbre, de Fortuny, encarregada als germans Oslé pel Comitè del monument al gran pintor, estàtua que un dia d'aquests ha d'ésser lliurada a l'Ajuntament de Barcelona per al seu emplaçament en una via pública. I tot seguit, venia la suggerència següent: «No podria anar aquesta bella obra escultòrica, al mateix carrer de Fortuny en el seu tros d'accés a la Rambla?»

Això, per a nosaltres, es força més greu que parlar del *nostre gloriós Benavente,* cosa que, fet i fet, no va gaire més enllà de desorientar una mica més el lector de les habituals planes teatrals de la nostra premsa diària, si s'ho pren de bona fe, o bé es pot liquidar amb un escèptic alçament d'espatlles. Es alguna cosa més important i més perillosa.

Si no està pas massa bé, té, però, alguna justificació i alguna excusa que aquell que en una situació política normal ha vist rebutjats o negligits obstinadament els seus projectes i els seus oferiments, vulgui cercar en un estat de coses excepcional allò que li permeti tirar endavant un projecte que li és car i en el qual té posades les seves illusions. Ja sabem com van aquestes coses, i els artistes no són pas ni més ni menys que els constructors d'obres o els fabricants d'aparells de ràdio.

Tothom té dret a viure i tothom té dret a defensar el seu. Però si el Comitè del monument a Fortuny va creure que n'hi havia prou amb encarregar el monument a qui li semblés bé per després obsequiar amb ell a la ciutat, vulgues no vulgues, estigués bé o estigués malament, i en vista del poc èxit que va obtenir abans per una o altra causa — potser exclusivament d'ordre estètic —, treballa avui perquè l'obsequi li sigui admès, no creiem pas que sigui discret ni pertinent ajudar-lo en aquesta temptativa d'augmentar la col·lecció de monuments dinamitables que guarneix la nostra pobra Barcelona, i menys encara oferint-li emplaçament i tot, en un lloc on, com que tot hi és encara per fer, ens podem fer la illusió que encara ens serà possible d'agençar-lo d'una manera civilitzada.

INFANCIA MODERNA

—I que ho facis de seguida!

—Mamà, que et penses que parles amb el papà?

(*Il 420,* Florència)

—I per què no t'hi has ficat quan has vist que pegava la seva sogra?

—Perquè he vist que el xicot ja se'n sortiria tot sol.

(*Ric et Rac,* París)

UN JUBILEU

Els creadors del cubisme

Amb intencions històriques, una galeria d'art parisenca ha reunit bon nombre d'obres dels creadors del cubisme.

De moment, fan gràcia aquestes intencions històriques projectades damunt d'un moviment artístic iniciat tot just fa vint-i-cinc anys i les darreres estremituds del qual han cessat — si és que han cessat —, com aquell qui diu, fa quatre dies.

Però tractant-se del cubisme, aquesta impaciència històrica no ha sobtat a ningú. Dintre de la història de l'art, l'etapa cubista s'inscriu amb uns límits ben determinats i es perfila amb línies segures. Potser no donen dret a passar balanç, però sí que permeten l'aplom dels judicis.

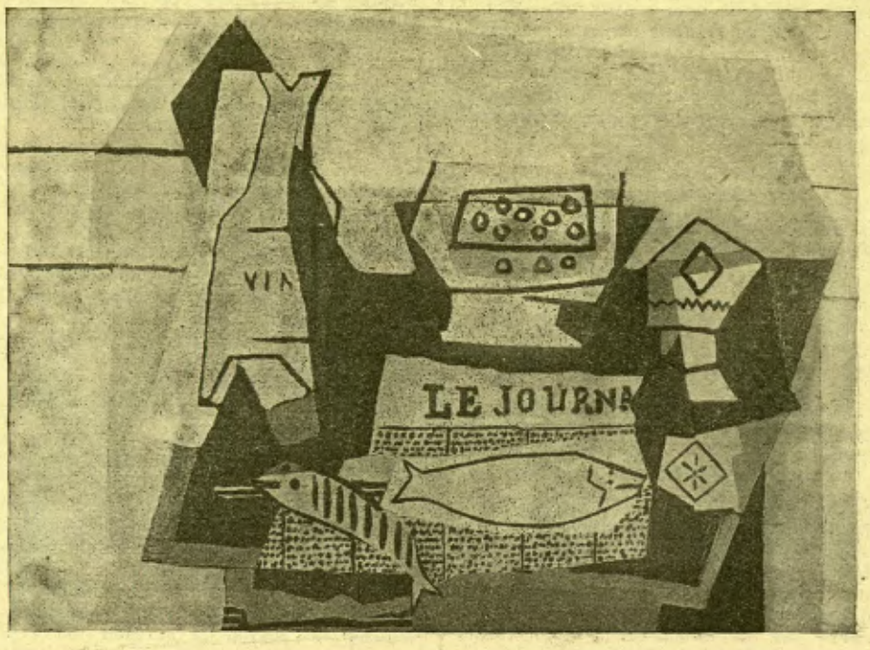

Picasso — Natura morta

Algun comentarista, arran de la manifestació de què parlem, ha notat irònicament l'acusat aire d'oficialitat que ha voltat tota l'exposició de les obres dels creadors del cubisme. El director de Belles Arts presidí l'acte d'obertura, i entre els concurrents abundaven els professors, els crítics greus, els amateurs seriosos... L'atmosfera era que ni somiada per a parlar dels funerals d'un moviment que, al seu dia, constituí la nota més aguda de vivacitat i de renovació.

Aquests funerals prematurs a nosaltres no ens vénen de nou. Les absoltes del cubisme fa molts anys que les hem sentides a casa nostra mateix, entonades per crítics saberuts i per artistes ben informats. Amb aquella ganyota, barreja de suficiència i de menyspreu, amb què les dames jutgen les robes de llurs amigues, els crítics i els artistes han dit: «Això ja no es porta», i s'han quedat tan tranquils.

El cubisme ja no es porta. La frase, per si sola, revelava ja prou bé el concepte que del cubisme tenien tots aquells senyors. Per a ells, els cubistes no eren sinó una banda d'illusos i de bromistes, capitanejada per un gran *viu,* que era Picasso, i animada per un grup de comerciants jueus que explotaven la gran badoqueria internacional. Aquesta és l'etiqueta sota la qual tenen classificat el moviment cubista innombrables artistes, crítics i amateurs locals.

Déu els perdoni, a l'hora de la veritat suprema, la suficiència i la pedanteria que enclou llur enorme equivocació! Déu els les perdoni, car pel que fa a nosaltres la nostra humilitat no ens permet perdonar. En aquesta ocasió els reiterem, doncs, el nostre desdeny.

No sabem si en l'ànim dels organitzadors de l'exposició dels creadors del cubisme, estava commemorar les noces d'argent d'aquella revolució artística. El jubileu, en tot cas, és evident. Perquè si la primera manifestació collectiva dels cubistes no tingué lloc fins l'any 1911, era un any abans, en 1910, que Picasso amb el *Retrat de Kahnweiler* i Braque amb les *Dones de la mandolina* afirmaven una nova concepció de la pintura.

Vint-i-cinc anys de cubisme! Quina corba més impressionant la que ha traçat l'art en aquest lapse de temps, corba dintre la qual s'inscriuen gairebé totes les experiències practicades en tots els dominis de l'esperit.

La perspectiva d'aquests vint-i-cinc anys permet començar-se a fer una idea aproximada del que representa el cubisme en l'evolució de l'art. I no és pas sense sorpresa que alguns constataran com allò que de bell antuvi semblà una ruptura total amb el passat immediat, i un sistema lògic portat fins a les darreres conseqüències, ara se'ns apareix com una síntesi, com un punt de conjunció en el qual es donen cita totes les contraposicions: passat i futur, instint i raó, lògica i atzar, càlcul i poesia.

Un realisme a ultrança, a finals del segle XIX, menà la pintura a l'impressionisme. Des d'aquell instant, restaren ja establertes totes les circumstàncies i totes les condicions que anys més tard possibilitaren el cubisme. L'ull humà s'acostumaria a contemplar pintures, prescindint de l'aparent semblança amb el natural. La pintura, en aquell precís instant, començava a reclamar-se de la raó.

Les etapes següents foren lògiques i inevitables. Seurat i Cézanne reaccionaren contra l'abusiva atenció que l'impressionisme prodigava al color i a la llum, en perjudici d'altres valors fonamentals: la línia, la construcció, l'harmonia superior. I al mateix temps, com una reacció contra el realisme — en la seva darrera etapa, d'impressionisme —, Gauguin afirmava la importància de la poesia com a element bàsic de l'obra pictòrica, donant naixença al moviment *fauve.*

Aquest fou el llegat que heretà el cubisme. Herència incòmoda, car era acumulada a base de discrepàncies, d'antítesi i de contraris. Però precisament la glòria del cubisme haurà estat assimilar totes les contradiccions i, entremig d'elles, trobar la pura essència de l'art.

De bon moment, el cubisme es definia com a una entronització de la raó, com a una creació intellectual, enfront de la pintura dependent únicament dels sentits. Aquesta accepció del cubisme fou formulada sota la influència del matemàtic Princet i pels teoritzadors que es reclamaven d'Henri Poincaré i Charles Henry. La fórmula, però, potser només va pendre-se-la al peu de la lletra el pobre Juan Gris, model d'asceticisme i de probitat intellectual.

Creació intellectual, pintura abstracta... Per a deixar el cubisme estancat dintre aquests conceptes, caldria que oblidéssim la influència de l'estatuària negra en l'obra de Picasso, els festeigs d'aquest amb Matisse, el llançament que els cubistes feren de l'ingenu Rousseau... Era l'herència de Gauguin que pesava, implacable, damunt la pintura moderna.

El cubisme va resoldre l'antinòmia instint-raó. Com anys abans l'impressionisme, en la seva cursa desesperada vers la realitat, va provocar el naufragi d'aquesta, ara el cubisme, reclamant-se exclusivament de la raó, obria la porta a totes les manifestacions de l'instint, que podien inscriure's alegrement damunt la tela del quadro, reservada abans a l'enganyosa còpia de la realitat. El sobrerealisme podia venir tranquillament, amb la seguretat de trobar els esperits preparats, gràcies — qui ho havia de dir! — a una etapa de disciplina rabiosament racionalista.

Hi ha qui creu — el pintor i crític André Lhote, per exemple —, que el regne del cubisme no està pas encara acabat. L'aportació del cubisme a la història de l'art i de l'esperit és massa important perquè pugui liquidar-se en quatre dies. Cal tenir en compte que ningú no ha impugnat seriosament les afirmacions fonamentals d'aquell moviment, i que encara no ha estat formulada cap nova teoria capaç de substituir les que animaren els creadors del cubisme.

Entroncat amb el cubisme, moviment totalitari, el sobrerealisme no es presenta sinó com una desviació d'aigua que arrenca d'aquell per anar a morir a les arenes bellugadisses de l'inconscient, no aptes per a edificar-hi al damunt, propícies tan sols a la divagació, al somni i a la incertesa.

Il·luminant el futur de la pintura, que la taula rasa practicada pels cubistes ha convertit en zona desèrtica, resta només la plàstica, que ha estat la gran afirmació del cubisme. René Hugghe, un dels més lúcids historiadors de l'art modern, ha dit que el cubisme en isolar la bellesa plàstica de tota contingència, en elevar-la del rang d'harmonia aplicada al d'harmonia pura, en fer d'ella no el complement de l'art sinó la seva única essència, ha formulat la plàstica i l'ha tornada tangible per tota una generació.

Gràcies al cubisme — afegeix l'historiador de referència — la plàstica s'ha convertit en una *veritat material* al mateix títol que la natura i els mateixos que han rebutjat el cubisme com un error, s'han sentit més rics de posseir-lo en llur passat.

Nosaltres que un dia ens adherírem al cubisme amb tota la passió que comporta creure's, als setze anys, haver descobert la veritat; nosaltres que després, de mica en mica, hem anat abandonant sistematitzacions i fórmules, per acabar adoptant per sempre la pregària: Feu, Senyor, que cap inquietud no ens sigui mai estranya; nosaltres avui mesurem tota la grandesa de les recerques i tota la importància de les realitzacions d'aquell grup d'artistes esforçats i algun d'ells heroic i tot.

I en ocasió d'aquest jubileu ens quadrem emocionats i alcem el braç enlaire en senyal d'homenatge als creadors del cubisme, tot prometent solemnement que passi el que passi no els negarem mai. No serem pas nosaltres els qui farem cantar el gall.

Qui diu el gall, diu els emplomallats de supèrbia, amb el somriure satisfet de l'home que «ja en torna», quan en realitat no «hi ha anat» mai.

ANDREU A. ARTIS

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA

BARRIS DE «PIONEERS»

El veritable "Poble Espanyol" de Montjuïc

(*Ve de la pàgina* 2)

Sempre hi ha algun *cantaor* que rasca amb l'ungla llarga, ennegrida i fumada, les cordes fluixes d'una miserable guitarra.

N'hi ha un amb el qual ens hem fet amics. Sempre que em veu ja em diu afectuosament:

—*Qué, paga algo?*

Assento amb aire de gran senyor. Li posen un got al davant i l'hi omplen de conyac fins que se'n vessen set o vuit gotes.

—*Son quince céntimos...* Visqui!—fa el cambrer recollint aquest ridícul import.

Alguns dies em sento opulent. El convido dues vegades. Mentre té conyac al davant, canta. Quan acaba un *cante,* en demana més i beu un parell de glopets. Aleshores resta mig minut abstret. Encara que l'interrogueu, no respon, ni tan sols hi sent. Són tots els seus cinc sentits que assaboreixen el conyac. D'una revolada passa de l'èxtasi al frenesí i en aquest moment és quan fa el millor sostingut. Té cançons de tots els temes. L'eròtic no el cultiva gaire, gràcies a Déu. Altres vegades és innocència pura:

Déjame subir al carro,
carretero de mi vida...

Es molt devot d'una mena de cançó de l'enfadós:

Con un real y medio
me compré una gata;
la gata me hizo un gatito
y me quedé con la gata y el gatito...
Con un real y medio
me compré una cabra;
la cabra me hizo un cabrito
y me quedé con la gata, el gatito, la [cabra, el cabrito.
Con un real y medio...

(Fa noves adquisicions i tot el que tenia abans ho enumera cada vegada en el moment de la nova adquisició, fins que la llista es fa tan llarga que el *cantaor* perd l'alè i mor quasi ofegat; a més, cal ésser un gran *cantaor* per a recordar la llista.

L'altre dia hi havia un *cantaor* català que volia rivalitzar-hi. Pobre infeliç!

—*Ese, ese es un aficionao, na más* — diu el meu amic amb tota la raó. Ni ell ni jo no el podem veure. Anys enrera va viure a Mèxic i sap, això sí, moltes havaneres. Té l'única qualitat que canta les havaneres amb un accent senzillament infame (aquesta és, segons sembla, l'única manera com s'han de cantar decorosament les havaneres).

—¡*Amor*! ¡*amor*! ¡*amor*!
Asómate a la «vantana».
¡¡*Amor*!!

Sovint, quan acaba de cantar, s'aixeca dret i crida: *Viva Porfirio Díaz*! I no sempre, pel que em digueren, està begut.

CARLES SENTIS

LLIBRES REBUTS

Emilio COTARELO Y MORI: *Historia de la Zarzuela, o sea el drama lírico en España, desde su origen a fines del siglo XIX, Tomo I.* Madrid, 1934.

Juan de ERESALDE: «*Los esclavos felices*», *ópera de J. C. de Arriaga* (1806-1826). (*Antecedentes, comentarios, argumento y algunas noticias biobibliográficas.*) *Prólogo de José Subirá.* Bilbao, 1935.

José FORNS: *Historia de la música,* 2 vol. Madrid, 1933.

Homenatge a Theodor Kroyer (catedràtic de musicologia a la Universitat de Leipzic), Ratisbona, 1933. Conté, entre altres, un estudi sobre *Els cançoners espanyols del segle XVI,* de Mn. Higini Anglès.)

Ernst Hermann MEYER: *La música instrumental a diverses veus en el segle* XVII *a l'Europa del Nord i del Centre.* Kassel, 1934.

La Rondalla del Tsar Saltan, versió catalana del text de l'òpera de Rimski-Korsakof per Joaquim Pena i Kallinik Goussef. Institució del Teatre. Barcelona, 1934.

José FORNS: *Historia de la música,* 2 vol. Madrid, 1933.

Revista brasileira de Música (*Publicação Trimestral do Instituto Nacional de Musica da Universidade do Rio de Janeiro*); Vol. I (fasc. 1-4), 1934.

«*Celos aún del aire matan*», *Opera del siglo XVII. Texto de Calderón y música de Juan Hidalgo.* (*Ed. por José Subirà*). Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 1933.

MUSICA I RADIO

Els darrers esdeveniments radiofònics

Organitzar una audició a base d'una artista de la importància de Toti dal Monte com s'esdevingué dies enrera al Coliseum, és una empresa que ha de tenir darrera seu un suport prou important que per ell mateix pugui abastar-ho. Unicament una emissora de ràdio, en aquest cas Ràdio Associació, pot garantir darrera seu una munió d'oients proporcionada, que poden trobar encara motiu d'esplai en els dibuixos vocals que comporta el *bel canto,* oferts ara d'una faisó incomparable per una de les millors veus que s'hagin pogut mai escoltar.

Hom preveu, doncs, per ara endavant la intervenció de la ràdio per a moltes manifestacions que vulguin superar l'actual nivell de la nostra vida musical; i si la ràdio pot associar la seva organització i els seus oients i incorporar-los al moviment musical haurà prestat un gros servei.

Tot això, però, comporta les seves exigències imposades sempre per l'eclecticisme de l'auditori que hi ha darrera el micròfon, que no pot ésser violentat per les més bones intencions de les emissores. Aquesta i no altra és l'explicació de la diversitat tan acusada que hom observava en el programa descabdellat al concert. Anotem en primer lloc els elements que hi prenien part, la sopran Toti dal Monte, i el barítono Montesanto amb una orquestra formada a base dels elements que habitualment integren la de Ràdio Associació sota la direcció del mestre Capdevila. Ens trobàrem doncs, alternant fragments orquestrals de música teatral i diverses composicions de caràcter vocal, i això per a l'habitual concurrent a un concert ha de sobtar-lo, però no al que sovint escolta les emissions radiofòniques, i cal considerar que l'organització d'aquest concert tot i ésser donat en un lloc públic, era fet pensant amb els radioients. Es per això que darrera l'obertura de Tannhaüser no seguia la bacanal del primer acte d'aquesta obra, sinó que us sobtava el monòleg d'*Andrea Chénier* sostingut amb la major facilitat de dicció por Luigi Montesanto.

Cal parlar de Toti dal Monte, una de les més famoses dives que triomfen pels escenaris d'arreu. La seva veu, d'una transparència cristallina que permet seguir sense el més lleu esforç tota la gimnàstica vocal obligada en fragments com l'escena de la follia de *Luccia.* Si per a l'oient que admira al mateix temps l'artista sorprèn aquestes immenses facultats, per a l'auditori de ràdio que necessita unes veus àgils, si pot ésser també de no massa volum, però d'un timbre delicadíssim, té també ocasió d'apreciar aquest art, privilegi de ben poques veus. Als que escolten darrera la ràdio els és ja familiar aquesta veu que dilluns al vespre podien escoltar directament gràcies a l'esforç de Ràdio Associació; els discos que contenen fragments de *Mignon, Falstaff, El carnaval de Venècia,* són radiats sovint i el programa contenia també diverses obres d'aquest caire. Pel nostre gust, l'ària *Siccome un dì...* d'*El pescador de perles,* de Bizet, va ésser la més afortunada interpretació d'aquest bellíssim fragment de Bizet, puix les obres de Mozart no ens semblen les més adients per a les característiques d'aquesta artista. Al programa hi figuraven, i Toti dal Monte n'hi afegia encara alguna més, algunes cançons que només tenen explicació per la superba manera amb què eren cantades.

Excellent l'actuació de l'orquestra sota la direcció del mestre Capdevila, principalment quan actuà en els fragments simfònics; estimable també la tasca acompanyant no molt agradosa, puix el fer-ho a artistes vocals de tant elevada categoria com aquests comporta sempre exigències que de vegades dificulten la tasca del instrumentistes.

No volem, encara que sia ben de passada, deixar sense comentari una esplèndida retransmissió realitzada per totes dues emissores fa uns dies des de Florència. Es del millor que hem sentit, tant pel que es refereix a l'elevació artística de l'espectacle retransmès, una audició oferta pels artistes de l'Opera de París, de *Castor et Polux,* de Rameau, música diguem de passada, que per la seva senzillesa s'avé com cap a les característiques radiofòniques, com per l'excellent retransmissió que va fer possible una audició portada per les nostres emissores en la millor forma.

J. G.

Sinopsi biogràfica

(*Acabament. Vegi's* MIRADOR, *números* 319 *i* 322)

Johann Sebastian Bach

El 5 de juny del 1722, amb la mort de Kunhau, la Capella de Thomas de Leipzic quedava vacant. Bach hi anà sense gran entusiasme. «D'antuvi em semblava poc convenient de canviar la meva posició de *Kantor* per la de *Kapellmeister,* però hom me'n feia descripcions molt atractives; així fou com per últim vaig atrevir-m'hi en nom

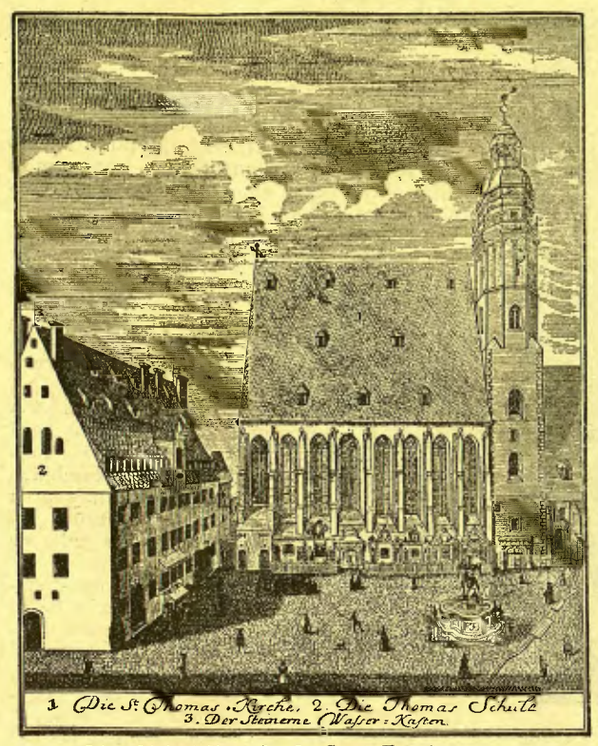

1 Die St. Thomas-Kirche, 2 Die Thomas Schule
3. Der Steinerne Wasser-Kasten

L'església i l'escola de Sant Tomàs en 1723

de Déu, sobretot perquè els meus fills tenien evidentment inclinació a l'estudi.» El Municipi de Leipzic hauria preferit el cèlebre Telemann o almenys Christoph Graupner en lloc d'haver-se d'acontentar amb Bach. Es una cosa ben estranya la conducta dels contemporanis immediats quan es tracta de descobrir o d'apreciar el geni.

A Leipzig, Bach estava obligat a donar lliçons de llatí a dues classes de l'escola anexa a l'església de Thomas. Ultra això, es comprometia «pel manteniment del bon ordre a l'església, a disposar la música de manera que no ocupi massa temps i evitar en aquesta tots els efectes teatrals, procurant més aviat encoratjar per mitjà de la música la devoció de l'auditori». De seguida sorgiren dificultats d'ordre personal i material. Contra les darreres Bach redactà la *Memòria* del 23 d'agost del 1730 titulada: *Esboç breu però absolutament necessari, de la música eclesiàstica ben reglamentada, més algunes observacions sense prejudicis, sobre la seva decadència.*

No obstant, totes les exhortacions foren en va i Bach projectava de marxar de Leipzic. El 28 d'agost del 1730 escriu: «Per voluntat de Déu encara continuo trobant-me a Leipzic. Considerant que: 1) el càrrec no és tan lucratiu com hom m'havia descrit; 2) hi manquen molts beneficis accidentals; 3) la vida és molt cara, i 4) el govern és estrany i poc inclinat vers la música..., d'aquí ve que tinguem raons contínuament, cosa que m'obligarà a buscar fortuna a un altre lloc amb l'ajut de Déu». Degut a «l'aire saludable», Bach es planyia «d'haver tingut una pèrdua de 100 escuts durant l'any passat a causa de pocs funerals». Bach desitjava deixar la gran ciutat i aquesta «manera de viure excessivament costosa». Però s'hi quedà, compongué una obra darrera l'altra, encara que des de l'any 1736 les querelles amb el nou rector de l'escola Thomas, Joh. Ang. Ernesti, el fastiguejaven definitivament del seu càrrec.

Però Bach no havia de deixar més Leipzic. Després d'una activitat de vint-i-set anys com a *Kantor* de Sant Tomàs, Bach morí el 28 de juliol de 1750, després de passar tres anys sofrint una greu malaltia.

Georg Friedrich Händel

El mateix any Händel retorna a Londres, on viu durant quatre anys fent de *Kapellmeister* en cases de prínceps. En la febre especulativa incitada per les mesures financeres de l'Estat, fou fundada *The Royal Academ of Music.* Aquesta fundació tingué una influència decisiva sobre l'obra de Händel. D'ençà d'aleshores compongué anualment almenys una òpera italiana. *Radamisto* fou la primera. Mainwarding conta que «els aplaudiments foren immensos, no inferiors als que Händel havia rebut antany a Venècia amb la seva *Agrippina,* però que l'avalot i les empentes encara foren pitjors. L'assemblea de dames nobles i brillants no aconseguí inspirar cap respecte als espectadors, ni les bones maneres, ni cap cerimònia.»

Ben aviat es renovava la formació dels partits. La protecció de la cort provocava l'oposició de certs medis. A més, la burgesia intellectual desaprovava el moviment musical, en part a causa de la seva procedència estrangera. Les rivalitats personals — entre Händel i Bononcini, com entre les cantatrius Faustina i Cuzzoni — hi feien un gran paper. Hom esperava un gran divertiment amb l'òpera composta pels diversos compositors. En 1721 *Mucio Scevola* fou posat en escena. Bononcini havia compost el segon acte, Händel el tercer. El de Händel fou el més aplaudit.

Encara foren més vehements les querelles entre les cantatrius i llurs partidaris. «Amb la bella Faustina — advertí el director de l'Opera, Heidegger — perdérem tots els elegants; si la Cuzzoni se'n va, els ducs es moriran.» A l'últim l'interès del públic s'afeblia i la *Beggar's Opera* de Gay posava en ridícul l'Acadèmia Reial de Música. Malgrat això, les dotze òperes compostes per Händel es divulgaven per tot Europa.

Durant aquesta meitat de la seva vida,

Händel, per Sir J. Thornhill

Händel sofreix vicissituds semblants a les de Bach. Però en ell tot passava amb més publicitat i més soroll. Dues vegades encara tempta la sort fundant una nova Acadèmia d'Opera a Londres. També foren posats en escena els primers oratoris. Però tots els esforços foren en va. A la llarga Händel no podia suportar un treball excessiu malgrat la seva gran resistència física. L'any 1737 li sobrevingué un atac d'apoplexia i hagué d'abandonar la seva empresa d'òpera.

Amb la composició del *Messias,* escrita en vint-i-quatre dies i estrenada en 1742 a Dublin, Händel es dedicava quasi exclusivament a la composició de grans oratoris. La seva glòria i el seu geni trobaren finalment un reconeixement definitiu. Es, doncs, a l'edat de 56-66 anys, que Händel crea les seves principals obres mestres. Malgrat d'estar també amenaçat per la ceguera, no interromp ni un sol moment el seu treball, component, donant concerts, acompanyant els seus oratoris a l'orgue.

El darrer concert sota la seva direcció—es donava el *Messias*—tingué lloc vuit dies abans de la seva mort, la qual el sorprengué el 14 d'abril de 1759.

UN PLEBISCIT MES

A Alemanya tot són plebiscits. La qual cosa no obsta perquè el país sencer visqui sota una dictadura fèrria. Els antihitlerians diran que aquesta és una raó de pes en els resultats de les consultes populars.

Qui no trobarà gens sorprenent, sinó perfectament lògic, el resultat del referèndum de Worms per a conèixer les preferències dels auditors?

Segons la revista *Funk und Bewegung,* aquesta consulta ha donat les següents xifres: 600 vots que es pronuncien en favor de les emissions de música militar; 506, del ràdio-teatre alegre; 286, del ràdio-teatre seriós; 181, del drama. Pel que es refereix a les conferències, les xifres són: 373 oients prefereixen les científiques; 338, les culturals; 253, les tècniques. La distinció no és massa intelligible.

—Te'n recordes, papà, del dia que em vas contar que t'havien tret de collegi?

—Sí; per què?

—Perquè és veritat allò que la història es repeteix.

(*The Humorist,* Londres)

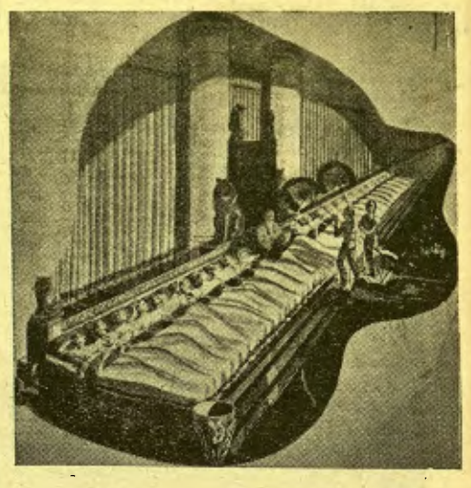

LES CENT DONES DEL REI SALOMO

Salomó. — Bona nit, tothom!

(*Razzle,* Nova York)

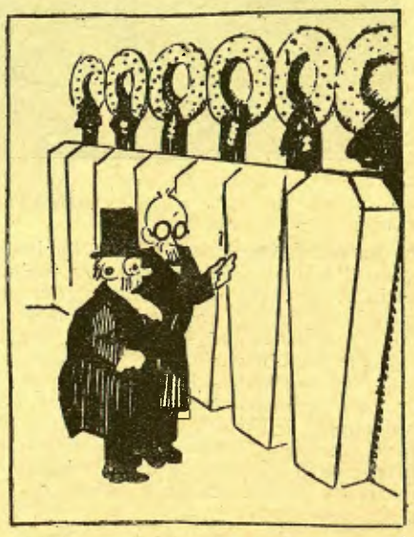

—Miri, quedi-se'n dos i li faré un bon descompte...

(*Marc' Aurelio,* Roma)

—Pobre benaventurat! No pot oblidar que a la terra era un as del *looping*!

(*Everybody's,* Londres)

—Vaig saltar del llit i li vaig dir que s'aturés, però em va passar pel costat com un llamp.

—Començo a pensar, senyoreta, que es tracta d'un boig furiós.

(*London Opinion*)

El lladre, al seu company que ha trencat un gerro. — Animal! No has sentit parlar de la campanya contra el soroll?

(*The Humorist,* Londres)

LLIBRERIA LOUIS BERGE - Rambla del Centre, 19 - Telèfon 23118

KIOSQUE FRANÇAIS - Rambla Estudis, 7

ÚLTIMES NOVETATS FRANCESES:

HISTÒRIA

	Pessetes
Jean BABELON. — *Alcibiade.*	9'90
GORDON CHILDE. — *L'Orient Préhistorique*	17'60
Ed. WESTERMARCK. — *Survivances Paiennes dans la civilisation mahométane.*	11'—
Gustave SCHNURER.—*L'Eglise et la civilisation au moyen age,* 2 volums.	55'—
Octave AUBRY.—*Sainte Hélène,* 2 volums	13'75
Docteur CABANES. — *Le Sabbat a-t-il éxisté?*	11'—
A. M. HOCART. — *Les Progrés de l'Homme.*	13'75
Jacques BAINVILLE. — *La Troisième République.*	8'25
Stefan ZWEIG. — *Erasme.*	11'—
Henri BARBUSSE. — *Staline.*	6'60

LITERATURA

Axel MUNTHE. — *Le Livre de San Michele*	11'—
Francis CARCO. — *Ténèbres.*	8'25
Marcel PREVOST. — *Clarisse et sa fille*	8'25
Rudyard KIPLING. — *Poèmes.*	13'75
D. H. LAWRENCE. — *La Dame exquise*	6'60
J. KESSEL. — *Le repos de l'équipage*	4'95
Jean MARTET. — *Le Procureur de la lanterne.*	8'25
Geo LONDON.—*Les Grands procès de l'année 1934*	8'25

ECONOMIA I FINANCES

De MICHELIS.—*La Corporation dans le Monde.*	9'90
Henri de MAN. — *Exécution du Plan de Travail*	9'90
Ed. SUSSFELD. — *Réorganisation bancaire aux Etats Unis et la crise du dollar.*	19'25
Sanda ALEXANDRIDI. — *L'industrialisation de L'U. R. S. S. par le plan quinquennal*	13'75

ASSAIGS, MEMÒRIES, VIATGES, etc.

M. S. GILLET. — *Culture latine et ordre social*	6'60
Jean COCTEAU. — *Soixante dessins pour «Les enfants terribles»*	9'90
Jean CASSOU. — *Pour la Poésie.*	11'—
P. V. STOCK. — *Mémorandum d'un éditeur.*	8'25
Lionel ROBBINS. — *La Grande Dépression*	9'90
André SIEGFRIED. — *La Crise de l'Europe.*	4'40
Jean PELLENC. — *L'Inde s'entr'ouvre*	11'—
Aldous HUXLEY.—*Croisière d'hiver en Amérique Centrale.*	8'25
Erwin KISCH. — *Le Chine secrète*	8'25
L'Odyssée du Tchéliouskine.	9'90
L. O. HOWARD. — *La Menace des Insectes.*	6'60
SIRIEUX. — *Le Régime Parlementaire Anglais Contemporain.*	22'—

VÀRIA

Charles TERRASSE.—*Van Gogh.*	11'—
Henri TANNES.—*Publicité Technique*	12'40